

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Esko Saatsi

Valtakunnallinen maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutustarvesel-
vitys Suomessa

Opinnäytetyö
Kevät 2013

 Karelia UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	OPINNÄYTETYÖ Kevät 2013 Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma Tikkarinne 9 80220 JOENSUU Puh. (013) 260 6900
Tekijä Esko Saatsi	
Nimeke Valtakunnallinen maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutustarveselvitys Suomessa Toimeksiantaja Maaseutuvirasto (MAVI)	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä selvitettiin valtakunnallisesti kaupungeissa ja kunnissa toimivien maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutustarpeita työssään. Nykyisin kunnissa työskentelevät maaseutuelinkeinoviranomaiset ovat koulutukseltaan pääasiassa agrologeja tai AMK-agrologeja.</p> <p>Maaseutuelinkeinoviranomaisilla on useita virkanimikkeitä: maataloussihteri, maaseutusihteri ja maaseutuasiamies. Maaseutuelinkeinoviranomaisia pidetään kunnissa tärkeinä paikallisina asiantuntijoina sekä maaseutuhallinnon asioissa kuin myös maaseudun kehittämistehtävissäkin. Käytännössä maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtäviä hoitavan henkilön tehtäväkenttä vaihtelee rajusti.</p> <p>Maaseututoimistot toimivat aiemmin itsenäisesti, mutta yhteistyö on virinnyt vuosien saatossa tukihakemusten käsittelyvaatimusten tarkentuessa. Nykyisin maaseutuelinkeinoviranomaisten on pakko tehdä yhteistyötä naapurikuntien kanssa, koska MAVI:n asettama malli 800 maatilaa yksiköstä ei täyty yhdelläkään kunnalla tai kaupungilla Suomessa.</p> <p>Kvalitatiivis-kvantitatiivisessa survey-tutkimuksessa aineisto kerättiin maaseutuelinkeinoviranomaisilta, johon vastasi kaikkiaan 177 maaseutuelinkeinoviranomaista ympäri Suomen. Vastausprosentiksi muodostui 33 %. Saatuja tuloksia havainnollistetaan kuvioina ja suorina lainauksina. Maaseutuelinkeinoviranomaiset haluavat koulutusta jatkossakin eri aihealueilta. Erityisesti toivotaan täsmäkoulutusta ajankohtaisista asioista ja ohjelmien käytöstä. Koulutuksen järjestäjiksi toivotaan mm. ELY-keskuksia ja Maaseutuvirastoa.</p>	
Kieli suomi	Sivuja 60 Liitteet 2 Liitesivumäärä 5
Asiasanat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, viranomaiset, maaseutu, maaseutuelinkeinot, virastot, agrologit	

	<p>THESIS Spring 2013 Degree Programme in Rural Industries</p> <p>Tikkarinne 9 80220 JOENSUU FINLAND</p>
<p>Author</p> <p>Esko Saatsi</p>	
<p>Title</p> <p>National Survey of Educational Needs of Rural Business authorities in Finland</p> <p>Commissioned by</p> <p>Rural Agency</p>	
<p>Abstract</p> <p>This thesis wanted to find out the educational needs of the rural business authorities working in the cities and municipalities. Currently these authorities have Bachelor's degree in Agriculture.</p> <p>Rural authorities have several titles: Agricultural Secretary, Provincial Secretary and Rural Agent. Rural authorities are considered as important local experts both in rural administration and in rural development projects. In practise, the duties of the rural administration authorities vary drastically.</p> <p>Earlier, the Rural Offices worked independently but nowadays, due to more detailed dealing of the rural, support applications, there is more cooperation. The rural administration authorities must cooperate with neighbouring municipalities because none of the municipalities in Finland can fulfill the MAVI-configured model 800 farm units.</p> <p>The data of this qualitative and quantitative survey was collected from rural authorities. Altogether 177 persons answered the survey, which is 33% of all the informants. The results, of the survey are presented in figures and direct quotations. The rural authorities want to get education in various fields of their duties also in the future. Especially they wish for specific education in current issues and in use of new programmes. The education should preferably be organized by The Centre of Economic Development, Transport and the Environment and the Agency for Rural Affairs.</p>	
<p>Language:</p> <p>Finnish</p>	<p>Pages: 60</p> <p>Appendices 2</p> <p>Pages of Appendices 5</p>
<p>Key words:</p> <p>Transport and the Environment, authority, countryside, rural industries, agencies, agronomist</p>	

Sisältö

Nimiö

Tiivistelmä

Abstract

Sisällysluettelo

1 Johdanto	9
1.1 Taustaa	9
1.2 Toimeksiantajan esittely	9
2 Maaseutuhallinto.....	10
2.1 Keskeiset käsitteet	10
2.2 Maaseututoimistojen toiminta- ja työympäristö.....	11
2.3 Maaseutuelinkeinoviranomaisten tehtävät	12
2.3.1 Tukihakemusten käsittely	12
2.3.2 Sato- ja tulvavahinkotarkastukset	13
2.3.3 Hukkakauratarkastukset	13
2.3.4 Riista- ja petoeläinvahingot.....	14
2.4 Maaseutuhallinnon uudistus.....	14
2.4.1 Maksajavirastosopimus	16
2.4.2 Maaseutuhallinnon järjestäminen	16
2.4.3 Henkilöstön asema	17
2.4.4 Tukihallinnon uudistamisen tavoitteet.....	17
2.4.5 Kunnan järjestämisvastuu.....	18
2.4.6 Tehtävien eriyttäminen maaseutuhallinnon uudistuksessa.....	19
3 Maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutus	20
3.1 Koulutuksen tarjoajat.....	20
3.1.1 ELY-keskukset.....	20
3.1.2 Maaseutuvirasto	21
3.1.3 Elintarviketurvallisuusvirasto.....	21
3.1.4 Maa- ja metsätalousministeriö	22
4 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet tutkimustehtävät ja aiheen rajaus	22
4.1 Tarkoitus ja tavoitteet	25
4.2 Aiheen rajaus	27
4.3 Tutkimusongelmat ja tutkimustehtävät	28
5 Tutkimuksen toteuttaminen.....	24
5.1 Aineiston keruu ja tiedonkeruulomake	25
5.2 Tutkimusmenetelmät	27

5.3 Aineiston käsittely ja analyysi	28
6 Tutkimustulokset ja niiden tulkinta	28
6.1 Vastaajien lukumäärä, sukupuoli ja ikä	29
6.2 Koulutus	29
6.3. Päätoimisuus.....	29
6.4 Työkokemus.....	30
6.5 Vastaajat ELY-keskuksittain.....	30
6.6 Nykyisen työnantajan tarjoama koulutus	31
6.6.1 Työnantajan suhtautuminen maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutuksiin	31
6.6.2 Työnantajan suhtautuminen muihin tarvitsemiini koulutuksiin	32
6.6.3 Tyytyväisyys työnantajan tarjoamaan koulutukseen	33
6.7 Koulutuskysely, maaseutuelinkeinoviranomaisten kanssa läheisessä yhteistyössä olevien yhteistyötahojen tarjoama koulutus	34
6.7.1 Tyytyväisyys Maaseutuviraston järjestämään koulutukseen.....	34
6.7.2 Tyytyväisyys MMM:n järjestämään koulutukseen	35
6.7.3 Tyytyväisyys maaseutuverkoston järjestämään koulutukseen.....	36
6.7.4 Tyytyväisyys alueellisen ELY-keskuksen järjestämään koulutukseen	36
6.7.5 Tyytyväisyys Elintarviketurvallisuusviraston järjestämään koulutukseen	37
6.7.6 Tyytyväisyys Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tarjoamaan koulutukseen	38
6.7.7 Tyytyväisyys yhteistyötahojen tarjoamaan koulutukseen kokonaisuudessaan	39
6.7.8 Toiveet koulutuksesta ja koulutuksen järjestäjästä	40
6.8 Oma osaaminen	41
6.8.1 Tukisovelluksen (IACS) käytön hallinta.....	41
6.8.2 Tukioikeusrekisterin käytön hallinta	42
6.8.3 Eläintenpitäjärekisterin käytön hallinta.....	43
6.8.4 Karttaohjelman (kartturi) käytön hallinta	44
6.8.5 Maaseutuhallintoon liittyvien juridisten asioiden hallinta	45
6.8.6 Hallinnollisten ohjeiden osaaminen	46
6.8.7 Kuntaa ja maaseutuhallintoa koskevan tietoturvapoliittikan osaaminen	47
6.8.8 Maataloushallintoa koskevan valmiussuunnitelman osaaminen.....	47
6.8.9 Satovahinkotarkastusten hallinta	48
6.8.10 Hukkakauratarkastusten hallinta.....	49
6.8.11 Petoeläinten aiheuttamien vahinkotarkastusten hallinta	50
6.8.12 Maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävien hallinta kokonaisuudessaan	51
6.9 Arviointeihin liittyvät koulutustarpeet	52
6.9.1 Kysymykset maaseutuhallintouudistuksesta.....	52
6.9.2 Tyytyväisyys maaseutuhallintouudistuksesta tiedottamiseen	52
6.9.3 Tyytyväisyys maaseutuhallintouudistuksesta saatuun koulutukseen	53
6.10 Avoimet kysymykset maaseutuhallinnosta	54

6.10.1 Maaseutuhallintouudistuksesta tarvittava koulutus	54
6.10.2 Maaseutuhallintouudistuksen jälkeinen koulutusvastuu	54
6.10.3 Maaseutuhallintouudistuksen vaikutus työprosesseihin ja läpiviennin onnistuminen	55
7 Pohdinta.....	55
7.1 Tulosten tarkastelua	55
7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	57
7.3 Tulevaisuus ja toimenpidesuosituksset.....	58
7.4 Jatkotutkimusaiheet	58

LIITTEET

KUVIOT

- Kuvio 1. Maaseutuhallinto kunnissa
- Kuvio 2. Tehtävien eriyttäminen hakemuksen käsittely prosessissa.
- Kuvio 3. Vastaajien koulutus (N=177)
- Kuvio 4. Vastaajien päätoimisuus (N=175)
- Kuvio 5. Vastaajat ELY-keskuksittain (N=177)
- Kuvio 6. Työnantajan lupa maaseutuhallinnon koulutukseen (N=177)
- Kuvio 7. Työnantajan lupa muihin koulutuksiin (N=177)
- Kuvio 8. Kokonaistyytyväisyys työnantajan tarjoamaan koulutukseen (N=177)
- Kuvio 9. Kokonaistyytyväisyys yhteistyötahojen järjestämään koulutukseen (N=177)
- Kuvio 10. Tyytyväisyys MMM:n järjestämään koulutukseen (N=177)
- Kuvio 11. Tyytyväisyys Maaseutuverkoston tarjoamaan koulutukseen (N=177)
- Kuvio 12. Tyytyväisyys ELY-keskuksen tarjoamaan koulutukseen (N=177)
- Kuvio 13. Tyytyväisyys Eviran järjestämään koulutukseen (N=177)
- Kuvio 14. Tyytyväisyys Melan järjestämään koulutukseen (N=177)
- Kuvio 15. Tyytyväisyys yhteistyötahojen järjestämään koulutukseen (N=177)
- Kuvio 16. Tukisovelluksen käytön osaaminen (N=177)
- Kuvio 17. Tukioikeusrekisterin käytön osaaminen (N=177)
- Kuvio 18. Eläintenpitäjärekisterin käytön osaaminen (N=177)
- Kuvio 19. Karttaohjelman käytön osaaminen (N=177)
- Kuvio 20. Maaseutuhallintoon liittyvien juridisten asioiden hallinta (N=177)
- Kuvio 21. Hallinnollisten ohjeiden hallinta (N=177)

- Kuvio 22. Tietoturvapoliitiikan hallinta (N=177)
- Kuvio 23. Valmiussuunnitelman hallinta (N=177)
- Kuvio 24. Satovahinkokorvausasioiden hallinta (N=177)
- Kuvio 25. Hukkakauratarkastusasioiden hallinta (N=177)
- Kuvio 26. Petoeläinvahinkotarkastusten hallinta (N=177)
- Kuvio 27. Maaseutuelinkeinoviranomaistehtävien kokonaishallinta (N=177)
- Kuvio 28. Tiedonsaanti maaseutuhallinnon aiheuttamista muutoksista (N=177)
- Kuvio 29. Tyytyväisyys maaseutuhallinnosta annettuun koulutukseen (N=177)

Liitteet

- Liite 1. Saatekirje
- Liite 2. Maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutustarvekysely

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää valtakunnallisesti maaseutuelinkeinoviranomaisina toimivien henkilöiden koulutustarpeet ja koulutuksen saatavuus. Nykyisin kunnissa ja kaupungeissa työskentelevät maaseutuelinkeinoviranomaiset ovat koulutukseltaan enimmäkseen agrologeja tai AMK - agrologeja. Maaseutuelinkeinoviranomaisia pidetään kunnissa tärkeinä paikallisina asiantuntijoina sekä maaseutuhallinnon asioissa kuin myös maaseudun kehittämissä tehtävissäkin. Käytännössä maaseutuelinkeinoviranomaisena toimivan maaseutusihteen työnkuva ja osaamisvaatimus saattavat vaihdella suuresti eri kunnissa ja kaupungeissa.

Maaseututoimistot ovat toimineet tähän saakka itsenäisesti, mutta 1.1.2013 alkaen maaseututoimistot on määrätty tekemään yhteistyötä, koska Maaseutuvirasto päätti, että jatkossa yhden maaseutuhallinnon yhteenliittymän tulee hoitaa vähintään 800 maatalan yksikköä. Uudistuksen eräänä tavoitteena ja myös lähtökohtana oli, että jäljelle jäävien maaseututoimistojen henkilökunnan osaamisen taso säilyy tai jopa paranee tilalukumäärän ja sitä kautta hallinnollisten asioiden lukumäärän lisäyksen johdosta.

1.2 Toimeksiantajan esittely

Opinnäytetyöni idea tuli Pohjois-Karjalan ELY-keskuksesta, ja se jalostui myöhemmin Maaseutuvirastossa työskentelevän ja maaseutuhallintouudistusta valmistelevan Heikki Lintalan kanssa käymieni keskustelujen myötä. Kyselyni koulutustarvekysymykset pohjautuvat suurelta osin Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen tarpeista. ELY-keskukset järjestävät maaseututoimistojen henkilökunnalle koulutuspäiviä säännöllisin väliajoin. Opinnäytetyöni kautta ELY-keskukset saavat tietoa maaseutuelinkeinoviranomaisten tämänhetkisistä koulutustarpeista. Maaseutuhallintouudistus on toteutunut, ja sitä ollaan käytännössä toteuttamassa parasta aikaa. Maaseutuhallintouudistukseen liittyvät ky-

symykset antavat vastauksia valtakunnallisille toimijoille, kuten esim. Maaseutuvirastolle.

2 Maaseutuhallinto

2.1 Keskeiset käsitteet

Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat maaseutuelinkeinoviranomainen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), Maaseutuvirasto (MAVI), Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) ja agrologi. Lähestyn käsitteitä nykyisen maataloustukihallinnon näkökulmasta.

Maaseutuelinkeinoviranomaisella tarkoitetaan viranomaista, jolle on lainsäädännöllä määrätty tietty maataloushallinnon tehtävä. Kunnan päätöksellä kyseisenä viranomaisena voi toimia esimerkiksi maaseutusihteereitä, maataloussihteereitä, maaseutuasiamiehiä, maaseutupäälliköitä ja maaseutujohtajia. Maaseutuelinkeinoviranomaistehtäviä kunnissa suorittavat lisäksi toimistosihteerit, palvelusihteerit ja kanslistit. Maaseutuelinkeinoviranomaiset hoitavat kunnissa pääasiassa aktiivitulojen viljelijätukien hallinnointia, maaseudun yritysneuvonta-tehtäviä ja asiakaspalvelua.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset hoitavat maa- ja metsätalousministeriön delegoimia hallintoviranomaistehtäviä, joiden hoitamista Maaseutuvirasto ohjaa tulosneuvotteluin ja -sopimuksin. Maaseutuvirasto on delegoinut ELY-keskuksille maksajavirastotehtävät, joista Maaseutuvirasto tekee ELY-keskusten kanssa maksajavirastosopimukset. (Ohjelmakauden 2014-2020 hallintomalli maaseutuviraston työryhmän esitys 2012, 17.)

Maaseutuvirasto vastaa Euroopan unionin (EU) maataloustuki- ja maaseuturahastonvarojen käytöstä Suomessa. Maaseutuvirasto toimii Suomen maksaja-

virastona ja hallinnoi vuosittain yli kahden miljardin euron EU- ja kansallisia tukia. Maaseutuvirasto ohjaa, neuvoo ja kouluttaa: elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia (ELY), paikallisia toimintaryhmiä ja kuntien yhteistoiminta-alueita. (Maaseutuvirasto 2013, 6).

Maa- ja metsätalousministeriö suorittaa strategista ohjausta sen toimialoilla. Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) toimii hallintoviranomaisena ja delegoi osan hallintoviranomaistehtävistä Maaseutuvirastolle, ELY-keskuksille, toimintaryhmille ja kunnille. Maa- ja metsätalousministeriön tehtäviin kuuluu myös todentamisviranomaisen valinta ja maksajaviraston nimeäminen sekä vastaa sen valvonnasta ja tulosohjauksesta. (Ohjelmakauden 2014-2020 hallintomalli maaseutuviraston työryhmän esitys 2012, 13.)

Agrologi (AMK) toimii monipuolisissa maatalouden ja maaseudun kehittämiseen liittyvissä työtehtävissä esimerkiksi maaseutusihteerinä, neuvojana, tarkastajana, tilanhoitajana ja projektipäällikkönä. (Agrologi (AMK) 2013).

2.2 Maaseututoimistojen toiminta- ja työympäristö

Maaseututoimisto järjestää kursseja mm. tukihausta ja -lomakkeista maanviljelijöille tarpeen mukaan. Kunta vastaa maksajavirasto- ja hallintoviranomaistehtävien sekä kansallisia tukia koskevien toimeenpanotehtävien hoidon järjestämisestä. (Maaseutuhallinnon uudistus kunnissa 2013.)

1.1.2013 alkaen Suomen kunnista muodostettiin 61 kuntien maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueita, joissa yksi kunta tai kuntayhtymä järjestää maaseutuhallinnon keskimäärin viiden kunnan alueella ja yhteistoiminta-alueella työskentelee yli 5 viranhaltijaa tai toimihenkilöä. Maatiloja yhden yhteistoiminta-alueen asiakkaina on keskimäärin n. 1000 kpl. Yhteistoiminta-alueet ovat yksittäistä kuntaa valmiimpia palvelemaan viljelijäkuntaa kokonaisvaltaisemmin ja ottamaan vastaan haasteellisempia tehtäviä. (Maaseutuhallinnon uudistus kunnissa 2013.)

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten tehtäviin kuuluvat vahvasti myös maaseutu- ja maatalouselinkeinojen kehittämistehtävät, joiden osuus tulee jatkossa korostumaan entisestään. Kuntien henkilövahvuuden parantuessa erikoistuminen edellä mainittuihin tehtäviin mahdollistuu. Maaseututoimistojen käytännöt ja toimintatavat ovat hyvin vaihtelevia. Osa maaseututoimistoista on keskittynyt pelkästään maaseutuhallinnon järjestämiseen ja osa tekee edellisten lisäksi myös muita maaseudun kehittämistehtäviä. Maaseututoimistojen työ on asiakaspalvelutyötä. (Maaseutuhallinnon uudistus kunnissa 2013.)

2.3 Maaseutuelinkeinoviranomaisten tehtävät

2.3.1 Tukihakemusten käsittely

Maaseutuelinkeinoviranomaisten tehtävät jakaantuvat tukihallinto- ja viranomaistehtäviin sekä maaseutuelinkeinojen ja kylien kehittämistehtäviin. Maaseututoimistoissa työskentelevien henkilöiden päätehtävänä on vastaanottaa ja käsitellä tukihakemuksia ja maksaa EU- ja kansallisia tukia. Maaseutuelinkeinoviranomaiset tekevät myös tarkastuksia ja arviointeja, peto-, sato- ja tulvavahingoista sekä valvovat hukkakauratorjuntaa. (Joensuun seudun maaseutupalvelut 2013.)

Maatalouden tukihallintotehtäviä ovat tukihakemusten vastaanotto, tallentaminen, tarkastaminen, sitoumuskäsittely, maksaminen ja takaisinperintä.

Viranomaistehtäviin kuuluvat mm. satovahinko-, hukkakaura-, riista-, ja petoeläinvahinkojen arvioinnit. Eläintenpidon rekisteröintiin liittyvät asiat hoidetaan Elintarviketurvallisuusviraston (EVIRA) ylläpitämän rekisterin kautta. Lausuntoja annetaan mm. pellon käytöstä. (Joensuun seudun maaseutupalvelut 2013.)

Maaseutuelinkeinoviranomaiset kehittävät maatilatalouden pienyritystoimintaa neuvonnan ja hanketoiminnan avulla ja edistävät maatalouden investointeja. Lisäksi he osallistuvat maaseudun elinkeino- ja hanketoiminnan koordinointiin

ja ohjaukseen sekä edistävät kylätoimintaa. (Joensuun seudun maaseutupalvelut 2013.)

Maaseutuelinkeinoviranomaiset järjestävät viljelijätukihaku-, hanke- ja kylätoimintakoulutusta yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Maaseutuelinkeinoviranomaisten toiminta on perustunut 1.1.2013 alkaen maaseutuviraston ja yhteistoiminta-alueiden (YTA) kanssa tehtyihin sopimuksiin. (Joensuun seudun maaseutupalvelut 2013.)

2.3.2 Sato- ja tulvavahinkotarkastukset

Maaseutuelinkeinoviranomaiset ovat erittäin keskeisessä roolissa kaikissa sato- ja tulvavahinkojen arviointeihin liittyvissä tehtävissä. Esimerkiksi satovahingot on arvioitava ennen sadonkorjuuta. Viime aikoina, varsinkin syksyisin, on ollut runsaasti poikkeuksellisia säitä ja arviot kasautuvat samaan aikaan. Huolellisesti tehty satovahinkoarvio on työlästä ja haastavaa. Ammattitaitoa voi kartuttaa parhaiten tekemällä satovahinkoarvioita käytännön olosuhteissa. (Sato- ja tulvavahingot 2013.)

2.3.3 Hukkakauratarkastukset

Viljelijöiden tulee tehdä mahdollisista hukkakaurahavainnoista ilmoitus kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle, jonka jälkeen maaseutuelinkeinoviranomainen suorittaa katselmuksen ja antaa tilalle torjuntaohjeen hukkakauran torjunnasta. Jos tarkastuksessa ilmenee, että alue on pahoin hukkakauran saastut-tama, maaseutuelinkeinoviranomainen voi antaa alueelle myös torjuntasuunnitelman. (Hukkakauran valvonta 2013.)

Jos hukkakaurasaastunta vaatii välittömiä toimenpiteitä, voi maaseutuelinkeinoviranomainen antaa alueelle väliaikaisen torjuntasuunnitelman ja tehostaa toimenpidettä uhkasakolla tai teettämismääräyksellä. Kyseisiin toimenpiteisiin joudutaan käytännössä turvautumaan kuitenkin harvemmin. (Hukkakauran valvonta 2013.)

"Eviran tarkastajat tekevät myös hukkakauralain mukaisia valvontatarkastuksia yhdessä maaseutuelinkeinoviranomaisten ja ELY-keskusten kanssa". (Hukkakauran valvonta 2013.)

2.3.4 Riista- ja petoeläinvahingot

Riista- ja petoeläinvahingoista tehdään ilmoitukset viipymättä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle, jonka jälkeen maaseutuelinkeinoviranomainen käy suorittamassa paikan päällä maastotarkastuksen. Petovahingoissa esteettömän asiantuntijan käyttäminen on myös sallittua. (Ohje petovahingoista kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille 2012.)

Mikäli maaseutuelinkeinoviranomaisen asiantuntemus petovahingoista ei ole riittävä, asiantuntijan lausunnon pyytäminen on hyväksyttävää ja maastotarkastustuloksen oikeellisuuden kannalta tärkeää. (Ohje petovahingoista kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille 2012.)

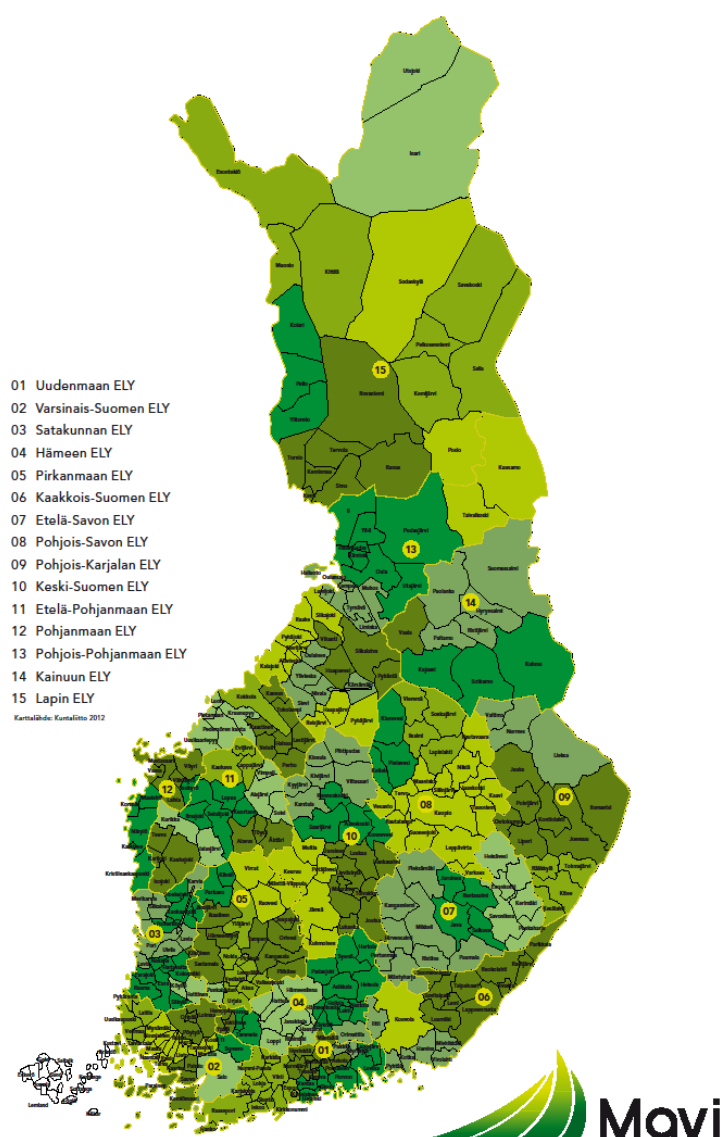
Asiantuntija ei ole kuitenkaan maastotarkastuksen varsinainen virallinen suorittaja, vaan maaseutuelinkeinoviranomaisen on aina oltava maastotarkastuksessa itse paikalla tekemässä arviointia, joka johtaa joko korvauksen hyväksymiseen tai hylkäykseen. (Ohje petovahingoista kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille 2012.)

2.4 Maaseutuhallinnon uudistus

Vuonna 2008 valtiosihteeri Jouni Lindin johtama työryhmä aloitti maaseutuhallintouudistuksen valmistelun. Selvitystyön tuloksena valmistunut laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa tuli voimaan 1.4.2010. Uudistusta on koordinoanut Maaseutuvirasto. Syynä uudistukseen olivat EU-tarkastuksissa tehdyt havainnot, joiden mukaan Suomen maaseutuhallinto ei täyttänyt EU-komission maksajavirastovaatimuksia. (Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueet ovat aloittaneet toimintansa 2013.)

EU:n lainsäädäntö edellyttää, että kun maksajavirastotehtäviä siirretään muun kuin jäsenvaltion maksajaviraston tehtäväksi, siitä on tehtävä maksajavirastosopimus. Suomen maksajavirastona toimii Maaseutuvirasto. (Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueet ovat aloittaneet toimintansa 2013.)

Yhteensä 61 maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueita aloitti lain aikataulun mukaisesti 1.1.2013. Yhteistoiminta-alueet käsittelevät alueensa viljelijöiden maataloustukihakemukset ja vastaavat tukihakuun liittyvästä neuvonnasta. Yhteistoiminta-alueen koko vaihtelee alueesta riippuen, mutta keskimäärin aluetta kohti on noin tuhat maatilaa. (Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueet ovat aloittaneet toimintansa 2013.)

Kuvio 1. Maaseutuhallinto kunnissa.

2.4.1 Maksajavirastosopimus

Yhteistoiminta-alueet ja Maaseutuvirasto solmivat maksajavirastosopimukset vuoden 2012 loppuun mennessä. Maaseutuvirasto solmi ensimmäisen maksajavirastosopimuksen Kauhavan kaupungin kanssa 4.1.2011. Valtaosa sopimuksista tehtiin kuitenkin vasta vuoden 2012 loppupuolella.

Maksajavirastosopimuksella Maaseutuvirasto ja kunta sopivat neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005¹ soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten hyväksymisen sekä maataloustukirahaston ja maaseuturahaston tilien tarkastamisen ja hyväksymisen osalta annetun komission asetuksessa mainittujen tehtävien siirtämisessä noudatettavien edellytysten täyttymisestä. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

Maksajavirastotehtävien hoitoon liittyvä kuntien koulutusvastuu kuuluu Maaseutuvirastolle. Maaseutuvirasto ylläpitää ja kehittää tarvittaessa kunnan käytössä olevaa järjestelmää/ohjelmaa (IACS). Kunta vastaavasti huolehtii siitä, että kunnan alueen viljelijätukien hakijoilla on saatavana asianmukainen ja riittävä koulutus. Kunnan tehtävänä on nimetä maaseutuhallinnon yksikölle vastuuhenkilö, joka päätoimisesti hoitaa ja johtaa maaseutuhallinnon tehtäviä hoitavaa yksikköä. Yhteistoiminta-alueen vetäjäksi valittavalla henkilöllä on oltava asianmukainen koulutus ja riittävä käytännön kokemus kunnan maaseutuhallinnon tehtävistä. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

2.4.2 Maaseutuhallinnon järjestäminen

Yhteistoiminta-alueiden maaseutuhallintoa hoitaa yhteisen johdon alaisuudessa vähintään 5 viranhaltijaa tai toimihenkilöä, joista yksi päätoimisesti johtaa yksikköä. "Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella tarkoitetaan kunnan tai kuntayhtymän toimielintä tai viranhaltijaa, joka hoitaa maaseutuhallinnon tehtäviä yhden tai useamman kunnan alueella". (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

2.4.3 Henkilöstön asema

Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä vaikuttaa kunnissa tällä hetkellä maaseutuhallinnon tehtäviä hoitavien asemaan. Tehtävien siirtymiseen liittyvät uudelleenjärjestelyt, jotka johtavat henkilöstön työnantajan vaihtumiseen, katsotaan liikkeenluovutukseksi. Viranhaltijaa tai työntekijää ei voi irtisanoa pelkästään uudistuksesta johtuvan työnantajan vaihdoksen takia. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

Maaseutuhallintouudistus edistää henkilöstön mahdollisuuksia erikoistua maaseutuhallinnon tehtäviin sekä maaseudun kehittämistehtäviin. Myös sijaisuudet hoituvat entiseen hallintomalliin verrattuna huomattavasti paremmin. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

2.4.4 Tukihallinnon uudistamisen tavoitteet

Maaseutuhallintouudistamisen tavoitteena on turvata palvelujen saavutettavuus eri olosuhteissa. Maatilojen lukumäärän väheneminen, maatilojen keskimääräisen koon kasvu ja muutokset kuntarakenteessa vaikuttavat maaseutuhallinnon toimintaan. Sähköinen asiointi lisääntyy maaseutuhallinnossa kaiken aikaa. Vuonna 2015 maatalouden tukihaku toteutetaan täysin sähköisesti. Perinteinen asiakaspalvelu pitää kuitenkin säilyttää jatkossakin lähellä asiakasta. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

Kunnat ovat hoitaneet tukihallintotehtäviä asianmukaisesti, mutta Suomen nelitasoinen hallintojärjestelmä ei nykyisellään vastaa EY-lainsäädännön edellytyksiä. "Maksajavirasto- ja hallintoviranomaistehtävien hoitamista koskevat vaatimukset voidaan täyttää kokoamalla tehtävät nykyistä suurempiin yksiköihin". Lainsäädäntö edellyttää, että yksiköissä on riittävästi tehtävien hoidon eriyttämiseen ja sijaisjärjestelyjen toteuttamiseen liittyviin tekijöihin nähden riittävä määrä henkilöstöä. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

Lähitulevaisuudessa suurten ikäluokkien eläköityminen maaseutuhallinnosta asettaa haasteita riittävän maaseutuhallinnon osaamisen säilyttämisessä. Lain toivotaan edistävän mahdollisuuksia rekrytoinnin turvaamiseen ja osaamisen siirtymiseen. Suuremmissa yksiköissä mm. sijaisuudet ovat myös helpommin hoidettavissa ja siten varmistetaan palvelun saatavuutta. Lisäksi työntekijät voivat halutessaan erikoistua osaamisalueittain eri tehtäviin. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

Kuntien maaseutuhallinnon uudistaminen mahdollistaa panostuksen myös maaseudun kehittämissasioihin. Paikalliset kehittämistehtävät, kuten maaseutuyrittäjien neuvonta ja ohjaus ovat maaseutua aidosti kehittävää maaseutupoliittikkaa. Uudistus parantaa myös maaseutualueiden strategisesta kehittämistä, jossa maaseutuhallinnon henkilöiden läsnäolo on erittäin tärkeää. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

Maaseutuhallinnon tehtävien lisäksi sato-, tulva- ja riistavahinkoasioita, eläinrekisteriasioita, hukkakauran torjuntaa ja muita tehtäviä on tarkoituksenmukaista hoitaa tulevaisuudessakin kuntatasolla, sillä maaseutuelinkeinoasiamiesten paikallistuntemus ja asiantuntijuus tarjoaa vahvan edun kaikissa maaseututoimien palveluissa. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

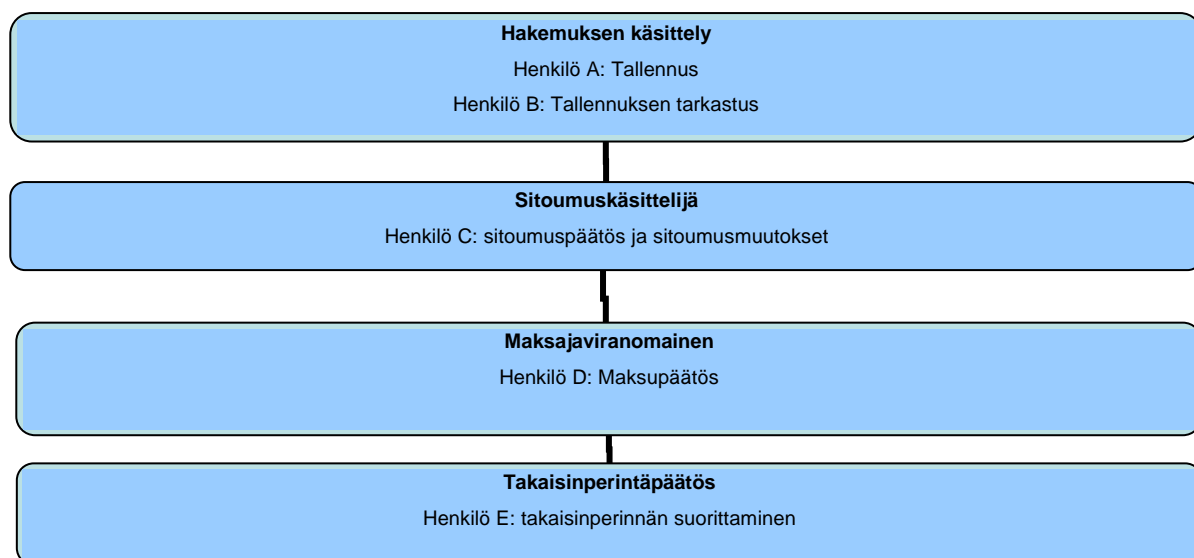
2.4.5 Kunnan järjestämisvastuu

Kunnan tehtäviin kuuluu maksajavirasto- ja hallintoviranomaistehtävien sekä vastaavien kansallisia tukia koskevien toimeenpanotehtävien hoidon järjestäminen yhteistoiminta-alueellaan. Yhdellä kunnalla tai kuntayhtymällä yhteistoiminta-alueen sisällä on vastuu maaseutuhallinnon tehtävien hoitamisesta. Maaseutuhallinnon palveluiden tulee olla ovat kaikkien alueen viljelijöiden saatavilla. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

2.4.6 Tehtävien eriyttäminen maaseutuhallinnon uudistuksessa

Tukihakemuksen käsittelyvaiheen jälkeen hakemusten käsittelyä jatkaa sitoumuskäsittelijä, jos hakemukseen liittyy esimerkiksi ympäristötukisitoumus tai siihen liittyvä sitoumusmuutos. Muutoin hakemus siirtyy suoraan maksajaviranomaistehtäviä hoitavalle henkilölle. Kun sitoumuksia käsittelevä henkilö on hyväksynyt sitoumuksen, voi maksajaviranomaistehtäviä hoitava henkilö sen jälkeen hyväksyä tuen maksatuksen. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

Sitoumuksia käsittelevä henkilö ei voi saman tilan osalla toimia maksajavirasto-tehtäviin, takaisinperintään tai maksuhakemuksen käsittelyyn liittyvissä tehtävissä. Lisäksi tuen takaisinperintätehtävä on eriytettävä siten, ettei takaisinperintäpäätöksen tekijä voi olla henkilö, joka on tehnyt samaa tilaa koskevia, muita eriyttämisen piiriin kuuluvia tehtäviä. (Maaseutuhallinnon uudistus 2013.)

Kuvio 2. Tehtävien eriyttämisprosessi hakemusten käsittelyssä.

3 Maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutus

3.1 Koulutuksen tarjoajat

Nykyisin kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille koulutusta järjestävät pääasiassa maakuntatasolla ELY-keskukset ja valtakunnallisesti MAVI. Maa- ja metsätalousministeriö järjestää tai osallistuu koulutuksiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

3.1.1 ELY-keskukset

ELY-keskukset ovat toimineet tähän saakka merkittävimpinä koulutustentarjoajina maakunnallisella tasolla kuntien maaseutuhallinnoissa työskenteleville henkilöille: maaseutusihteereille ja toimistosihteereille. ELY:t pyrkivät järjestämään kuntien maaseututoimistoissa työskenteleville henkilöille koulutusta keskimäärin kaksi kertaa vuodessa. Koulutusaiheet koskettavat yleensä ajankohdaisia tukihakuun ja valvontoihin liittyviä aihepiirejä. Koulutukset järjestetään yleensä ELY-keskuksissa, mutta koulutuksia on jalkautettu myös maakuntiin.

ELY-keskuksissa työskentelevät viranomaistehtävät käsittelevät omaan alueelliseen valmisteluun ja toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. ELY-keskus tiedottaa mm. tukien hakemisesta ja maksamisesta; neuvoo, kouluttaa ja ohjaa tuen hakijoita, saajia ja muita alueensa toimijoita, yhteistyökumppaneita ja sidosryhmiä yhteistyössä kuntien kanssa. ELY-keskus toimii nk. kuntien ensimmäisenä tukena kysymyksille ja ongelmatilanteille. (Ohjelmakauden 2014 - 2020 hallintomalli maaseutuviraston työryhmän esitys 2012.)

3.1.2 Maaseutuvirasto

Maaseutuvirasto neuvoo, kouluttaa ja ohjaa aluehallinnon hallintoviranomais-tehtäviä hoitavia viranomaisia, ELY-keskuksia, kuntia ja toimintaryhmiä. ELY-keskusten, kuntien ja toimintaryhmien kanssa käydään säännöllisesti tulosneuvottelut tai vastaavat neuvottelut, joista laaditaan sopimukset. (Ohjelmakauden 2014-2020 hallintomalli maaseutuviraston työryhmän esitys 2012).

Maaseutuvirasto ohjaa ja toimii yhteistyössä Maaseutuvirastoon itsenäisenä yksikkönä integroidun kansallisen maaseutuverkostoyksikön kanssa, jonka tehtävänä on järjestää koulutusta, viestintää ja tukea verkostoitumista. MAVI neuvoo hallintoviranomais-tehtäviä hoitavia viranomaisia ja todentamisviranomaisia niiden toiminnan kannalta välttämättömillä tiedoilla. (Ohjelmakauden 2014 - 2020 hallintomalli maaseutuviraston työryhmän esitys 2012.)

Maaseutuviraston tehtävänä on myös ohjata, neuvoa ja kouluttaa maksajaviras-totehtäviä täytäntöön panevia alueellisia ja paikallisia toimijoita kuten ELY-keskuksia ja kuntia. Valtakunnan tasolla maaseutuviraston rooli kuntiin päin on jatkossa korostumassa yhteistoiminta-alueiden (YTA) ja maaseutuviraston kesken solmittujen maksajavirastosopimusten mukaisesti. (Ohjelmakauden 2014 - 2020 hallintomalli maaseutuviraston työryhmän esitys 2012.)

3.1.3 Elintarviketurvallisuusvirasto (EVIRA)

Elintarviketurvallisuusvirastolla ei ole varsinaista koulutusvelvollisuutta kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille. Eviran rooli on pääasiassa hallinnollinen. Maaseutuvirasto on siirtänyt osan tehtävistään Eviralle, joita ovat mm. täydentävien ehtojen eläinten ja kasvien terveyteen ja rekisteröintiin sekä eläinten hyvinvointiin liittyvien lakisääteisten hoitovaatimusten toimeenpano ja valvonnat. (Ohjelmakauden 2014-2020 hallintomalli maaseutuviraston työryhmän esitys 2012).

3.1.4 Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö osallistuu maaseutuelinkeinoviranomaisten kouluttamiseen yleensä yhdessä MAVI:n kanssa. MMM:n tehtävänä on enemmänkin toimia linkkinä EU:n komissioon päin. Ministeriön virkamiehet tuovat tietoa MAVI:iin ja MAVI:n ja MMM:n virkamiehet kouluttavat sen jälkeen valtakunnallisesti eri puolilla Suomea maaseututoimistojen henkilöitä ajankohtaisista asioista.

Maa- ja metsätalousministeriön (MMM) rooli hallinnollisesti on toimia hallintoviranomaisena. MMM on siirtänyt osan hallintoviranomaistehtävistä Maaseutuvirastolle, ELY-keskuksille, kunnille ja toimintaryhmille (Leader) (Ohjelmakauden 2014-2020 hallintomalli maaseutuviraston työryhmän esitys 2012.)

4 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet, tutkimustehtävät ja aiheen rajaus

4.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää valtakunnallisesti kaikilta kyselyhetkellä maaseutuelinkeinoviranomaisten tehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen nykytila ja saatavuus sekä kuulla toiveita koulutuksen tulevaisuuden suuntaamisesta ja painotuksista. Tutkimusaiheen taustalla ovat olleet mukana myös Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen ja Maaseutuviraston edustajat.

Tavoitteena on saada selvyys siitä, kuinka hyvin kouluttajat ja koulutettavat kohtaavat toisensa ja löytyisikö koulutusjärjestelmästä jotain parannettavaa. Nykyisin kunnissa ja kaupungeissa työskentelevät maaseutuelinkeinoviranomaiset ovat koulutukseltaan opisto- tai ammattikorkeakoulutason agrologeja tai AMK-agrologeja. Kunnissa maaseutuelinkeinoviranomaisia pidetään tärkeinä paikallisina asiantuntijoina maaseutuhallinnon- ja maaseudun kehittämistehtävissä.

Käytännössä maaseutuelinkeinoviranomaisena toimivan maaseutusihteerin työnkuva ja osaamisvaatimukset vaihtelevat tällä hetkellä suuresti.

Maaseututoimistot ovat toimineet tähän saakka itsenäisesti, mutta vuodesta 2013 alkaen maaseututoimistot määrättiin tekemään yhteistyötä maaseutuhallintouudistuksen myötä. Uudistuksen eräänä tavoitteena ja myös lähtökohtana on, että jäljelle jäävien maaseututoimistojen henkilökunnan osaamisen taso säilyy tai jopa paranee tilalukumäärän ja sitä kautta hallinnollisten asioiden lukumäärän lisäyksen johdosta.

Opinnäytetyön tulokset antavat arvokasta tietoa maaseutuhallinnon eri osapuolille, mm. opinnäytetyöni toimeksiantajana toimivalle maaseutuvirastolle sekä ELY-keskuksille ja perustettaville maaseutuhallinnon yhteenliittymille. Lisäksi se antaa vastauksia seuraaviin aihealueisiin:

- maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutusjärjestelmän riittävyys
- työn ohessa tapahtuvan koulutuksen tarve
- lisäkoulutuksen tai -tutkinnon tarve.

4.2 Aiheen rajaus

Opinnäytetyö oli valtakunnallinen. Valtakunnallisuudella pyrittiin saamaan tärkeää tietoa laajoilta joukoilta, koska myös käynnissä oleva maaseutuhallintouudistus koskettaa koko Suomea. Opinnäytetyölle rajattiin kolme päätavoitetta. Selvittää nykyinen koulutustarjonta oman työnantajan ja yhteistyökumppaneiden osalta, selvittää maaseutuelinkeinoviranomaisten oma henkilökohtainen näkemys henkilökohtaisista tiedoista ja taidoista eri osa-alueilta sekä, selvittää maaseutuhallintouudistuksesta toteutetun koulutuksen onnistuminen ja toiveet tulevaisuuden koulutustarjonnasta.

4.3 Tutkimusongelmat ja tutkimustehtävät

Kyselytutkimus suoritettiin valtakunnallisesti. Kyselyt menivät jokaiseen Suomen kunnan maaseututoimistoon. Tutkimuksen laajuus toi mukanaan myös ongelmia, koska vastauksia tuli usean kunnan ja usean ELY-keskuksen alueelta. Tietojen kohdentaminen johonkin tiettyyn kuntaan tai ELY-keskukseen oli tässä tapauksessa vaikeaa. Hyvän yleiskuvan tutkimus kuitenkin antoi valtakunnallisten toimijoiden koulutustarjonnasta.

Tutkimuksen tehtävänä oli saada selville mahdollisimman hyvin ja kattavasti tämän hetken tilanne siitä, kuinka hyvät resurssit kunnilla on tarjota maaseutuelinkeinoviranomaisille koulutusta tällä hetkellä ja kuinka hyvin koulutukseen tarjoutuu mahdollisuus osallistua. Toisena tärkeänä asiana haluttiin selvittää maaseutuelinkeinoviranomaisten omaa osaamisen tasoa ja sen päivittämismahdollisuuksia ja tarvetta. Kolmantena osa-alueena haluttiin selvittää ja kuulla kentän ääni maaseutuhallintouudistuksesta johtuvista muutoksista aiheutuvia koulutustoiveita. Tutkimus antoi erittäin arvokasta tietoa kunnista päin siitä, kuinka tulevat koulutukset maaseutuhallintouudistuksen toteutumisen jälkeen tulisi kuntasolla järjestää ja keiden sitä tulisi järjestää.

5 Tutkimuksen toteuttaminen

Opinnäytetyön aineisto kerättiin kyselymenetelmällä. Ennen tutkimusta mietittiin yhdessä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen ja Maaseutuviraston edustajien kesken, mitä kysymyksiä tutkimusta varten tehtävään kyselyyn laitetaan. Kysymysten asettelussa otettiin huomioon tulosten tulkitsemisen helppous. Samalla vastausvaihtoehdoista pyrittiin tekemään mahdollisimman selkeitä virheiden ja väärintymmärrysten välttämiseksi.

5.1 Aineiston keruu ja tiedonkeruulomake

Maaseutuelinkeinoviranomaisille lähetetty kyselylomake (liite 1) oli jaettu seitsemään osioon seuraavasti. Ensimmäisessä osiossa tiedusteltiin vastaajien taustatietoja eli ikää, sukupuolta, koulutusta, työkokemusta ja päätoimisuutta.

Toisessa osiossa tiedusteltiin sitä, kuinka hyvin nykyinen työnantaja antaa mahdollisuuden osallistua maaseutuhallintoon ja muihin maaseutuelinkeinoviranomaistehtäviin liittyviin koulutuksiin sekä tiedusteltiin kuinka tyytyväisiä he olivat työnantajan tarjoamaan koulutukseen.

Vastaajilla oli valittavanaan viisi eri vastausvaihtoehtoa: 5= täysin samaa mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 3= hieman eri mieltä, 2= täysin eri mieltä ja 1= en osaa sanoa (EOS). Osion loppuissa oli vapaa tekstikenttä avoimille vastauksille.

Kolmannessa osiossa tiedusteltiin maaseutuelinkeinoviranomaisten kanssa läheisessä yhteistyössä olevien yhteistyötahojen tarjoamaa koulutusta. Mielenkiintoa tiedusteltiin MAVI:n, MMM:n, Maaseutuverkoston, ELY-keskuksen, Eviran, Melan ja mahdollisesti jonkun muun listalta puuttuneen tahon koulutuksesta.

Neljännessä osiossa tiedusteltiin vastaajien omaa henkilökohtaista näkemystä omasta osaamisen tasosta, jotka liittyivät tukisovelluksen, tukioikeusrekisterin, eläintenpitäjärekisterin ja kartturin käyttöön. Lisäksi tiedusteltiin kuinka hyvin maaseutuhallintoon liittyvät juridiset asiat viljelijätukihakemusten ja eräiden maaseutuosastolle toimitettavien tukihakemusten käsittelyn hallinnolliset ohjeet hallittiin sekä kuinka tuttua on oman kunnan tietoturvapoliittikka sekä valmiussuunnitteluun liittyvät asiat.

Viidennessä osiossa maaseutuelinkeinoviranomaisilta tiedusteltiin käytännön työtehtäviin liittyvää osaamista ja koulutustarvetta. Osaamista tiedusteltiin sato-
vahinkotarkastuksiin, hukkauratarkastuksiin ja petoeläinvahinkojen maastotarkastuksiin liittyvistä asioista sekä koulutustarpeista.

Kuudennessa ja seitsemännessä osiossa keskityttiin maaseutuhallintouudistukseen. Kuudennessa osiossa tiedusteltiin, kuinka hyvin vastaajat olivat saaneet tietoa maaseutuhallintouudistuksen järjestämisen aiheuttamasta muutoksesta sekä olivatko vastaajat tyytyväisiä maaseutuhallintouudistuksesta järjestettyyn koulutukseen. Seitsemännessä osiossa vastaajille annettiin mahdollisuus kertoa omin sanoin toiveita toiveet maaseutuhallintouudistuksesta järjestettävästä koulutuksesta. Sen lisäksi vastaajilta tiedusteltiin sitä, että kuinka he näkevät maaseutuhallintouudistuksen vaikuttavan heidän nykyisiin työprosesseihin ja kuinka he uskovat muutoksen muuten sujuvan.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat kaikki valtakunnan maaseututoimistoissa työskentelevät maaseutuelinkeinoviranomaiset mukaan lukien toimistohenkilökunta. Sain vastaajien sähköpostiosoitteet Heikki Lintalalta Maaseutuvirastosta. Lähetin kyselyt välittömästi tiedot saatuani helmikuussa 2011. Sähköpostin liitteenä oli linkki kyselyyn, jota kautta kyselyyn vastaaminen oli helppoa ja vaivatonta.

Vastausaikaa annettiin noin kaksi kuukautta. Palautuspäivään mennessä vastauksia saapui 177 kpl. Jatkoaikaa vastaukselle ei annettu. Vastausprosentiksi muodostui 33 prosenttia.

Opinnäytetyö perustuu maaseutuelinkeinoviranomaisille lähetettyyn kyselyyn. Kysely lähetettiin sähköpostitse 531:lle, eli kaikille kyselyhetkellä virassa tai toimessa olevalle maaseutuhallinnossa mukana olevalle henkilölle, jotka vastaavat kuntansa tai kuntiensa maaseututukihallinnosta mukaan lukien maaseutuasiamiehet, maaseutusihteerit, maataloussihteerit jne. Kysely toteutettiin valtakunnallisesti, koska myös maaseutuhallinnon uudistus koskettaa koko Suomea.

Kyselyjä saattoi mennä kunnassa useammallekin henkilölle. Kyselyä pyrittiin rajaamaan niin, että kustakin kunnasta saataisiin yhteneväinen näkemys, jossa kunta lähettää ainoastaan yhden vastauksen kyselyyn. Maaseutusihtereiden sähköpostiosoitteet saatiin Maaseutuvirastosta Heikki Lintalan välityksellä. Sähköpostiaineisto oli suuri ja oli mahdollista, että sähköposti ei tavoittanut

kaikkia sillä hetkellä toimessa olevia maaseutuhallinnon henkilöitä. Maaseutuviraston edustajan mukaan maaseutuelinkeinoviranomaisten sähköpostiosoitteisto säilyy ajan tasalla keskimäärin viikon verran.

Opinnäytetyön tulokset antavat tietoa maaseutuhallinnon eri osapuolille, mm. opinnäytetyöni toimeksiantajana toimivalle maaseutuvirastolle sekä ELY-keskuksille ja perustettaville maaseutuhallinnon yhteenliittymille. Siitä, onko nykyinen maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutusjärjestelmä riittävä, tarvitaanko jatkuvaa työn ohessa tapahtuvaa koulutusta ja uutta lisäkoulutusta tai tutkintoa esimerkiksi jatkuvasti muuttuvaan lainsäädäntöön liittyen.

5.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön kyselyosio suoritettiin vuoden 2011 tammikuun lopun ja maaliskuun alun välisenä aikana. Kaikki tutkimuksessa käytetyt vastaukset saatiin kyseisenä ajanjaksona. Tämän opinnäytetyön tutkimustyyppi on kuvaileva survey-tutkimus. Survey-tutkimuksella tarkoitetaan kysely- tai haastattelumenetelmällä toteutettua ei-kokeellista tutkimusta, joka kohdistuu suurehkoon määrään satunnaisotannalla valittuja tutkimuskohteita. Tässä tutkimuksessa tutkittavia kohteita ovat kuntien maaseututoimistoissa työskentelevät maaseutuelinkeinoviranomaiset.

Kysymyksillä haettiin vastauksia maaseutuelinkeinoviranomaisten tämän hetken ja tulevaisuuden koulutustarpeista, josta ei ole olemassa riittävästi tutkittua tietoa. Kysely lähetettiin sähköpostilla.

Maaseutuelinkeinoviranomaisille tehtävä kysely alkoi tiedustelemalla aluksi vastaajan sukupuolta, ikää, koulutusta, päätoimisuutta ja työkokemusta. Nykyisen työnantajan koulutustarjontaa tiedusteltiin kolmessa kysymyksessä ja kuudessa kysymyksessä myös läheisessä yhteistyössä olevien yhteistyökumppaneiden tarjoamaa koulutusta.

Omaa osaamista ja koulutustarvetta tiedusteltiin kahdeksassa kysymyksessä. Maastossa tehtävien työtehtäviin liittyvää koulutusta tiedusteltiin neljällä kysymyksellä. Maaseutuhallintouudistuksen tiedotusta tiedusteltiin kahdessa kysymyksessä. Avoimissa kysymyksissä koskien maaseutuhallintoa kysyttiin seuraavaa: 1. Minkälaista koulutusta tarvitset hallinnon uudistuksesta? 2. Kuinka muutos vaikuttaa nykyisiin työprosesseihin? 3. Kuinka uskot muutoksen läpiviennin ja hallinnan sujuvan?

Kyselyssä pääosa kysymyksistä olivat nk. strukturoituja kysymyksiä, joissa vaihtoehdot annettiin valmiiksi. Strukturoituja kysymyksiä käyttämällä yritettiin vähentää kyselyissä usein esiintyvää katoa. Kysymysten avulla pyrittiin kompensoimaan vastaajan vastausaikaa ja saamaan samalla mahdollisimman paljon tietoa. Strukturoidut kysymykset helpottavat analysointivaihetta merkittävästi, päinvastoin kuin vapaat kysymykset, joita kyselyssä myös käytettiin. Vapaita kysymyksiä käytettiin myös strukturoitujen kysymysten täydentäjinä.

5.3 Aineiston käsittely ja analyysi

Tutkimusaineiston keruu suoritettiin Typala-ohjelmalla. Vapaiden kysymysten käsittely ja analysointi suoritettiin erikseen käsin. Vastauksista on koottu omat yleislinjaukset aihe-alueittain. Sähköpostitse kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisilta saadut vastaukset laskettiin yhteen. Laskentaohjelman avulla ja eri työkaluilla saatiin tietoon vastausten keskiarvot, prosenttiosuudet ja jakaumat eri vastausvaihtoehtojen välille. Laskenta tuotti myös useita kuvioita, joista vastausten jakaumista saatiin graafisia esityksiä.

Laskentaohjelmasta tiedot siirrettiin excel-ohjelmalla käsiteltäviksi osioiksi, jonka avulla ne saatiin selkeästi lajiteltua ja käsiteltyä, niin etteivät tiedot päässeet sekoittumaan keskenään. Lopuksi kuviot nimettiin ja niistä tuotiin esille varsinainen tulos. Jokaisesta kuviosta kirjoitettiin sanallinen selostus.

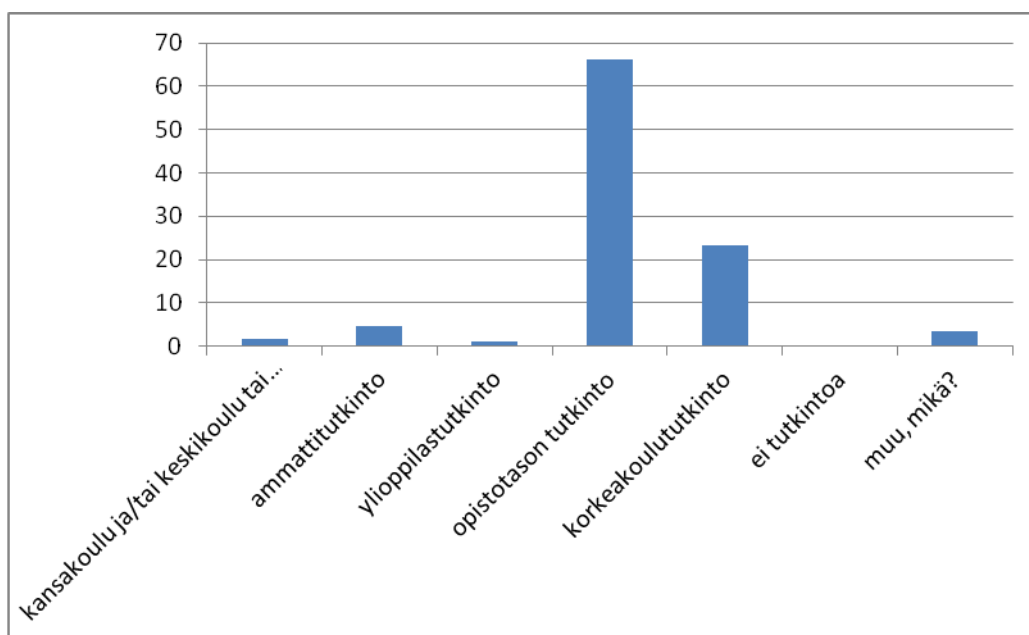
6 Tutkimustulokset ja niiden tulkinta

6.1 Vastaajien lukumäärä, sukupuoli ja ikä

Kyselyyn vastasi yhteensä 177 maaseutuelinkeinoviranomaista. Vastauksia palautui kattavasti ympäri Suomen. Vastaajista miehiä oli 89 kpl (50,3 %) ja naisia 88 kpl (49,7 %). Vastaajista nuorin oli 25-vuotias ja vanhin 65-vuotias. Vastaajien keski-ikä oli 49 vuotta.

6.2 Koulutus

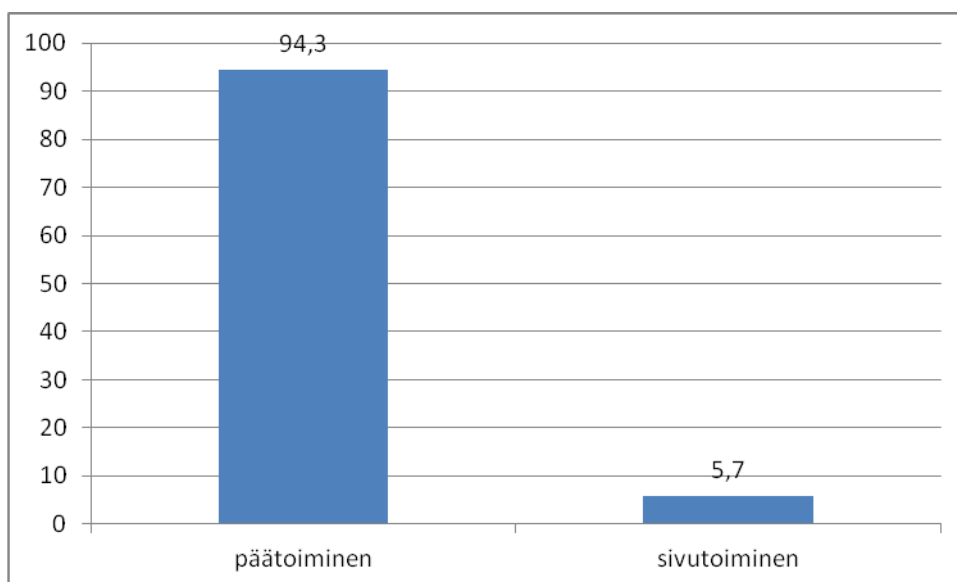
Maaseutuelinkeinoviranomaisen pääsyaatimuksena on yleensä vähintään opistotasoinen luonnonvara-alan koulutus, joten vastaajista suurimmalla osalla oli joko opistotason koulutus (agrologi) tai agrologi (AMK) korkeakoulututkinto (Kuvio 3).

Kuvio 3. Vastaajien koulutus (N=177)

6.3. Päätoimisuus

Vastaajista suurin osa 94,3 % oli päätoimisia (Kuvio 4). Maaseutuelinkeinoveranomaiset työskentelevät virassa, eli tekevät työtä virkavastuulla. Virkaa hoidetaan yleensä päätoimisesti joko yhden tai useamman kunnan alueella.

Kuvio 4. Vastaajien päätoimisuus (N=175)

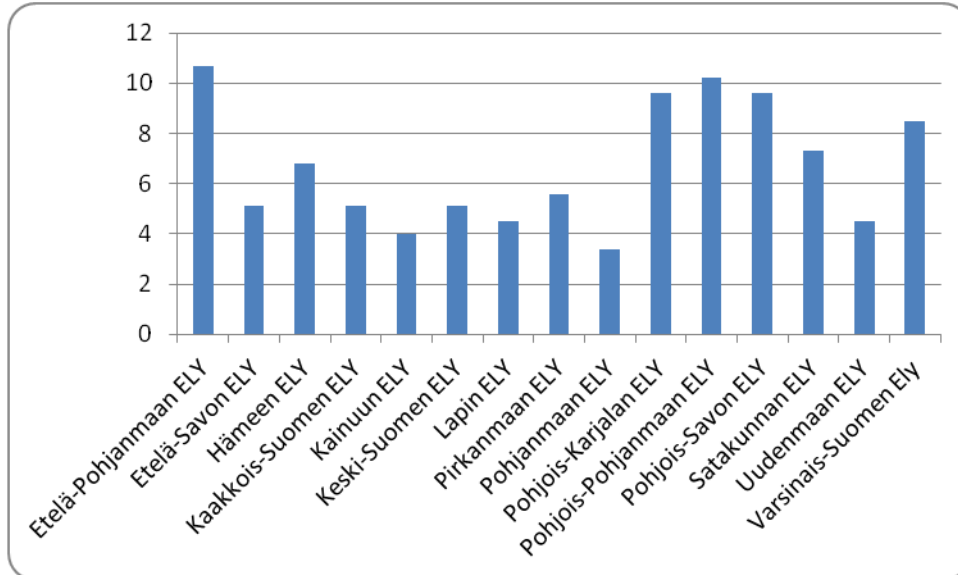
6.4 Työkokemus

Kokemus maaseutuelinkeinoveranomaisen työtehtävistä vaihteli nolasta neljäänkymmeneen vuoteen. Työkokemusta vastaajilla oli keskimäärin 18 vuotta. Tällä hetkellä virkasuhteessa olevista maaseutuelinkeinoveranomaisista on eläköitymässä lähiaikoina. Maaseutuhallintouudistus perustuu osittain myös tähän näkökulmaan, jotta ammattitaitoisia maaseutuelinkeinoveranomaisia riittäisi jokaisella seutukunnalla myös näiden suurten eläköitymistien jälkeen.

6.5 Vastaajat ELY-keskuksittain

Vastauksia tuli tosi tasaisesti kaikista ELY-keskuksista (Kuvio 5). Eniten vastaajia oli Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksesta ja sen jälkeen melkein saman verran tasaisesti Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon ELY-

keskuksien alueelta. Vähiten vastauksia tuli Pohjanmaan ELY-keskuksesta. Kyselyn kannalta ja varsinkin analysoinnin painoarvon kannalta on hyvä, että vastauksia tuli kattavasti kaikkien ELY-keskusten alueelta.

Kuvio 5. Vastaajat ELY-keskuksittain (N=177)

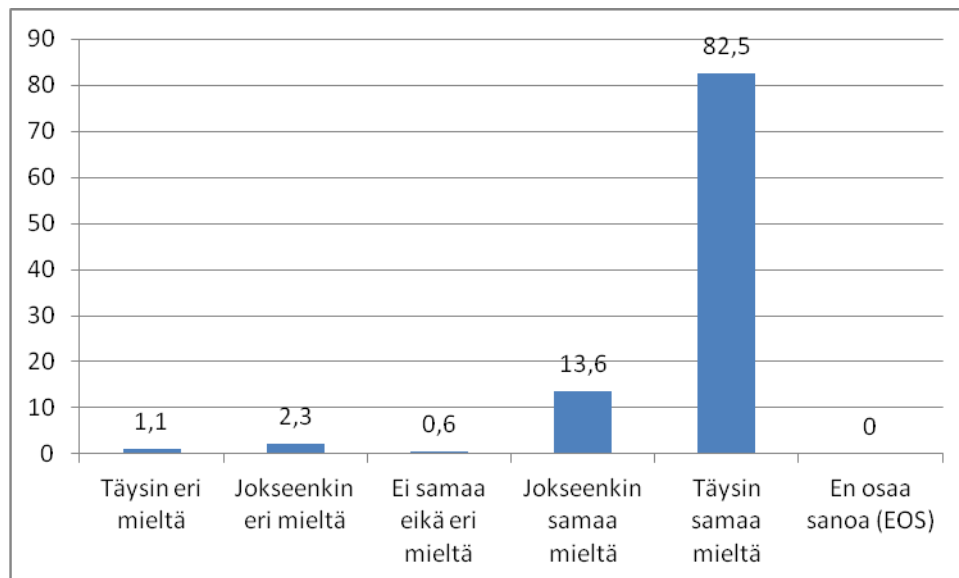
6.6 Nykyisen työnantajan tarjoama koulutus

6.6.1 Työnantajan suhtautuminen maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutuksiin

Vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa siihen, antaako nykyinen työnantaja luvan osallistua kaikkiin työntekijän tarvitsemiin maaseutuhallintoon liittyviin koulutuksiin. Vastaajista suurimmalle osalle n. 95 %:lle työnantaja antaa luvan osallistua lähes kaikkiin maaseutuhallintoa koskeviin koulutuksiin (Kuvio 6).

Maaseutuelinkeinoviranomaisille järjestetään vuositasolla runsaasti maaseutuhallinnollisia koulutuksia, joihin maaseutuelinkeinoviranomaisten pitäisi päästä osallistumaan ammattitaidon turvaamiseksi, koska työnantaja ei sitä yleensä-

kään järjestä, eikä sillä ole siihen resurssiakaan. Halusin selvittää tutkimuksessani sen, kuinka hyvin esimiehet antavat luvan osallistua näihin koulutuksiin.

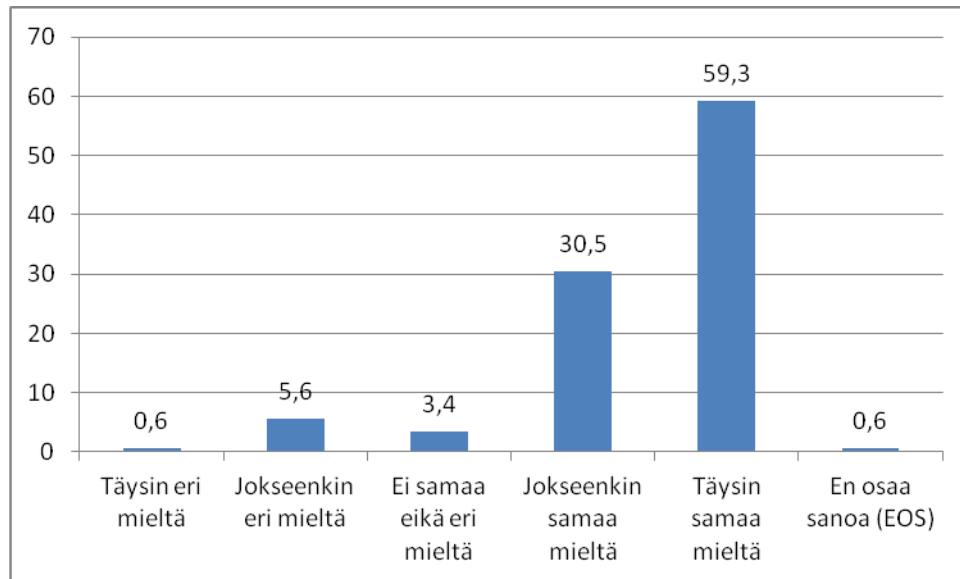

Kuvio 6. Työnantajan lupa maaseutuhallinnon koulutuksiin (N=177)

6.6.2 Työnantajan suhtautuminen muihin tarvitsemiini koulutuksiin

Vastaajia pyydettiin ottaman kantaa siihen, antaako nykyinen työnantaja luvan käydä muissa työntekijän tarvitsemisissä koulutuksissa. Vastaajista suurimmalle osalle, noin 90 %:lle työnantaja antaa luvan osallistua muihinkin kuin maaseutuhallintoa koskeviin koulutuksiin. Lähes 5 % työnantaja ei välttämättä anna lupaa osallistua koulutuksiin (Kuvio 7).

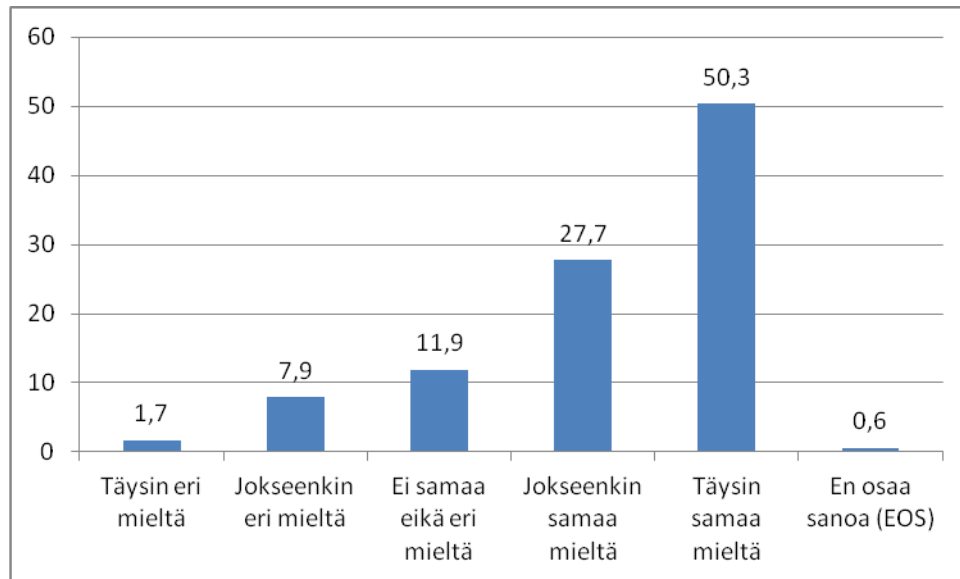
Maaseutuelinkeinoviranomaisille järjestetään vuositasolla runsaasti myös muita kuin maaseutuhallinnollisia koulutuksia, joihin maaseutuelinkeinoviranomaisten pitäisi päästä osallistumaan, laajan ammattiosaamisen turvaamiseksi, koska työnantaja näitä koulutuksia ei yleensä itse järjestä. Halusin selvittää tutkimuksessani sen, kuinka hyvin esimiehet antavat luvan osallistua näihin koulutuksiin.

Kuvio 7. Työnantajan lupa muihin koulutuksiin (N=177)

6.6.3 Tyytyväisyys työnantajan tarjoamaan koulutukseen

Vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa siihen, ovatko he tyytyväisiä työnantajan tarjoamaan koulutukseen kokonaisuudessaan. Vastaajista suurin osa n. 60 % oli täysin tyytyväinen työnantajan tarjoamaan koulutukseen ja lähes 30 prosenttia oli lähes täysin tyytyväinen. Lähes 10 % oli jokseenkin tai lähes täysin eri mieltä (Kuvio 8). Vastauksista voidaan havaita, että työnantajan tarjoama koulutus kokonaisuudessaan ei ole sillä tasolla, millä sen tulisi olla. Näkemykseni mukaan tähän on syynä se, että maaseutuelinkeinoviranomaiset saavat hyvin harvoin koulutusta ammatillisiin ja muihin erikoiskoulutus tarpeisiin suoraan työnantajalta, vaan koulutusta järjestävät muut tahot tai sitä odotetaan muiden järjestävän.

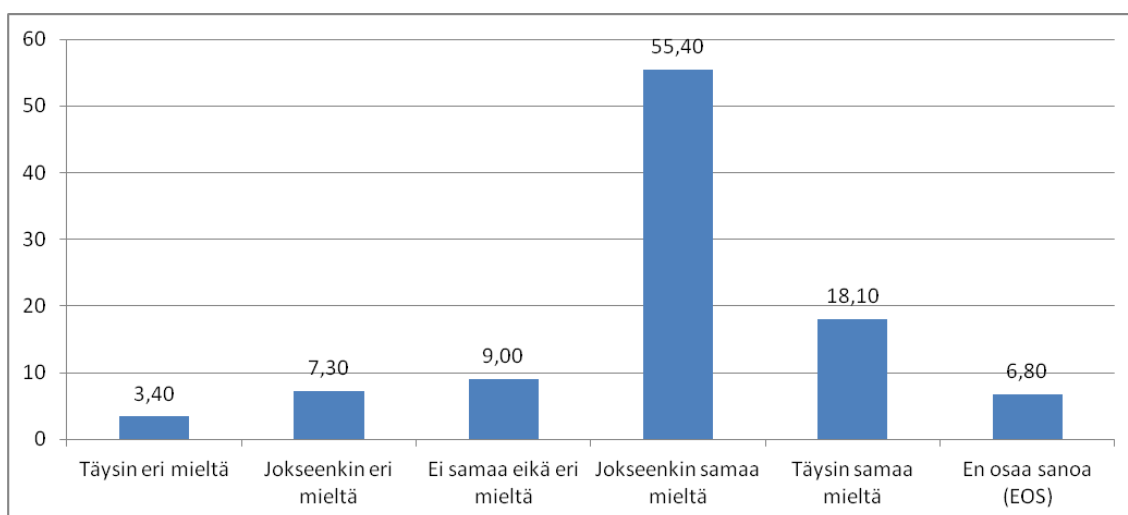

Kuvio 8. Kokonaistyytyväisyys työnantajan tarjoamaan koulutukseen (N=177)

6.7 Koulutuskysely, maaseutuelinkeinoviranomaisten kanssa läheisessä yhteistyössä olevien yhteistyötahojen tarjoama koulutus

6.7.1 Tyytyväisyys Maaseutuviraston järjestämään koulutukseen

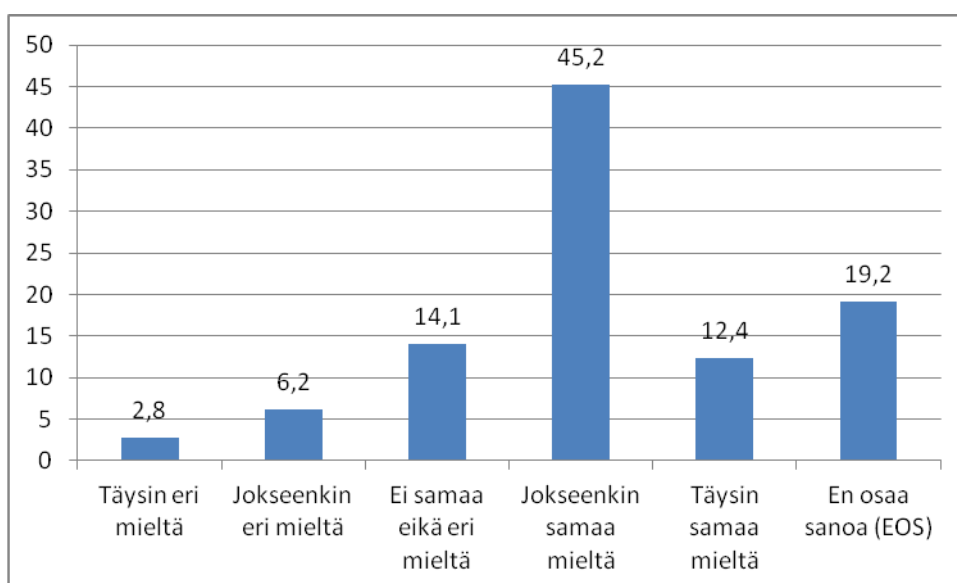
Vastaajista 18,1 % oli täysin tyytyväisiä ja 55,4 % oli jokseenkin tyytyväisiä (Kuvio 9). 7,3 % oli jokseenkin eri mieltä ja 3,4 % oli täysin tyytymättömiä Mavin tarjoamaan koulutukseen. Vastaajista selkeästi suurin osa oli tyytyväisiä Mavin tarjoamaan koulutukseen. Mavin rooli koulutusten järjestäjänä kuntien ja nykyisin yhteistoiminta-alueiden koulutusten osalta on kasvamassa. Maaseutuelinkeinoviranomaiset kokevat Mavin onnistuneen koulutuksessaan.

Kuvio 9. Tyytyväisyys Mavin tarjoamaan koulutukseen (N=177)

6.7.2 Tyytyväisyys MMM:n järjestämään koulutukseen

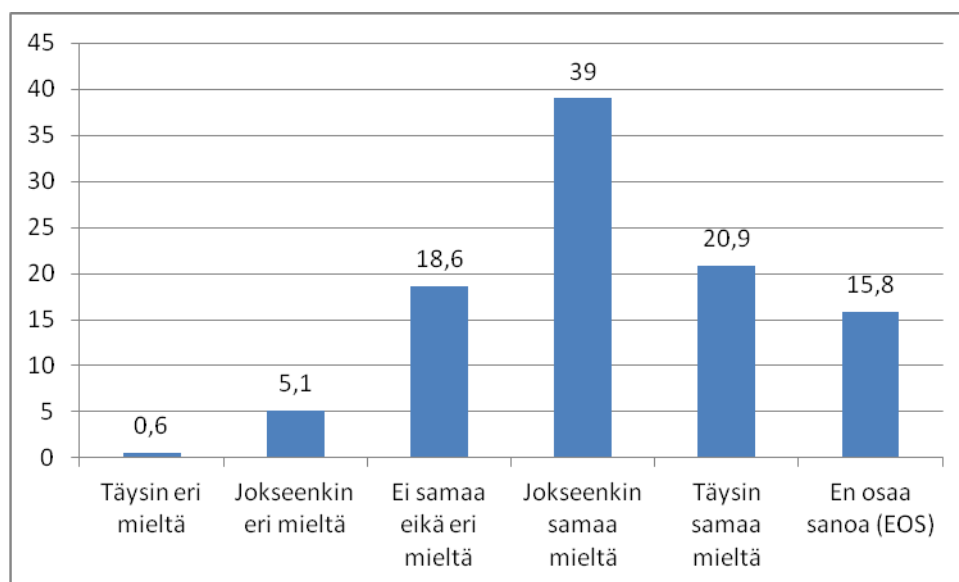
Vastaajista 12,4 % oli täysin tyytyväisiä koulutukseen ja 45,2 % jokseenkin samaa mieltä. 6,2 % oli jokseenkin erimieltä ja 2,8 % oli täysin tyytymätön MMM:n järjestämään koulutustarjontaan (Kuvio 10). Selkeästi yli puolet vastaajista oli tyytyväisiä MMM:n tarjoamaan koulutukseen. MMM:llä ei ole suoramaisesti suoraa koulutusvastuuta kuntien maaseututoimijatojen henkilöille, joka osaltaan vaikuttaa ja näkyy vastausprosentteissa. MMM neuvottelee mm. tuki- ja tukiperusteista EU:n kanssa.

Kuvio 10. Tyytyväisyys MMM:n järjestämään koulutukseen (N=177)

6.7.3 Tyytyväisyys maaseutuverkoston järjestämään koulutukseen

Vastaajista 20,9 % oli täysin tyytyväisiä ja 39 % jokseenkin tyytyväisiä koulutukseen. 5,1 % oli jokseenkin eri mieltä ja vain 0,6 % täysin eri mieltä (Kuvio 11). Vastauksista havaitaan, että maaseutuverkoston tehtävät ja rooli koulutuksen tarjoajana on aika tuntematonta vielä. ”Maaseutuverkoston neljä päätehtävää - viestintä, koulutus, hyvien käytäntöjen kerääminen ja levittäminen sekä kansainvälistymisen edistäminen - on määritelty Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa”. (Maaseutuverkosto 2013.)

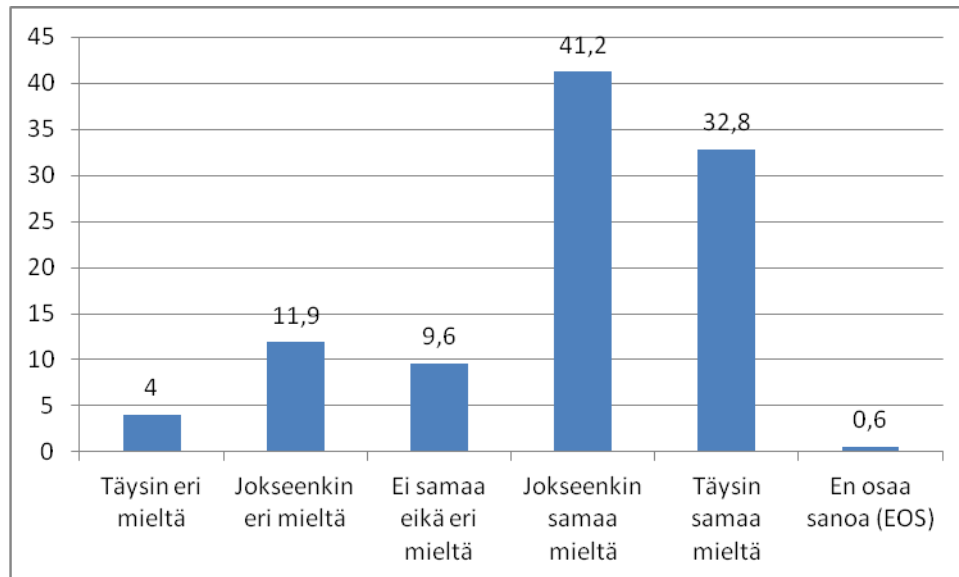

Kuvio 11. Tyytyväisyys Maaseutuverkoston tarjoamaan koulutukseen (N=177)

6.7.4 Tyytyväisyys alueellisen ELY-keskuksen järjestämään koulutukseen

Vastaajista 32,8 % oli täysin samaa mieltä ja 41,2 % jokseenkin samaa mieltä. 11,9 % oli jokseenkin eri mieltä ja 4 % täysin eri mieltä (Kuvio 12). Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten ja muiden maaseututoimistoissa työskentelevien henkilöiden koulutusvastuu on kuulunut tähän saakka ELY-keskusten vastuulle. Koulutukselle on ollut tarvetta, mutta ELY-keskusten resurssit ovat rajal-

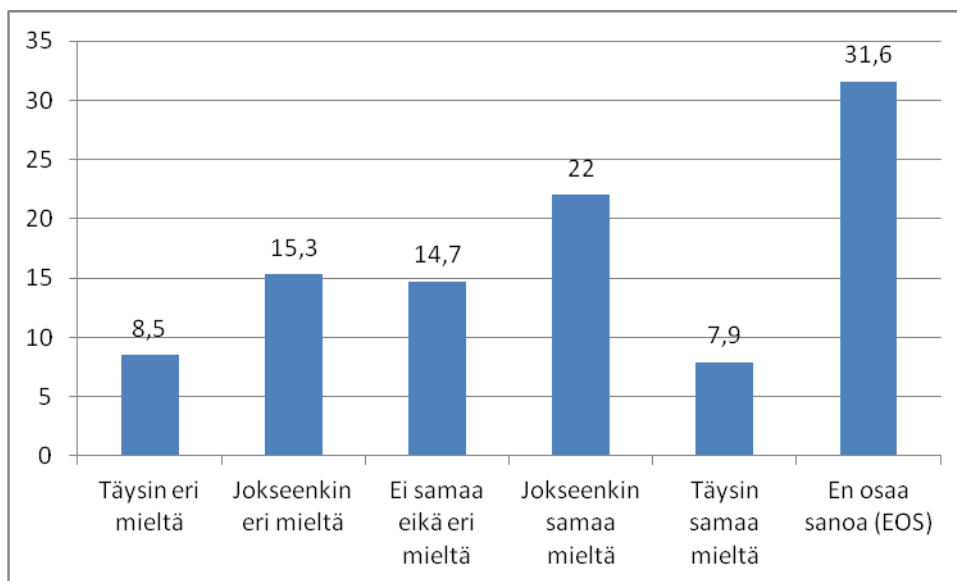
liset, eikä koulutuspäiviä ole mahdollisuutta järjestää tarpeeksi. Koulutukset ovat olleet enemmänkin tiedottavia yleiskatsauksia esim. edellisen vuoden valvonnan tilanteesta ja rahoituksesta. Varsinaista syvällistä koulutusta niissä on hyvin harvoin ehditty järjestämään.

Kuvio 12. Tyytyväisyys ELY-Keskuksen järjestämään koulutukseen (N=177)

6.7.5 Tyytyväisyys Elintarviketurvallisuusviraston järjestämään koulutukseen

Vastaajista 7,9 % oli samaa mieltä ja 22 % jokseenkin samaa mieltä. 15,3 % oli jokseenkin eri mieltä ja 8,5 % täysin eri mieltä (Kuvio 13). Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) tehtäviin ei suoranaisesti kuulu kuntien henkilöstön maaseututoistojen henkilöstön koulutus. Evira kouluttaa enemmän mm. ELY-keskusten valvoja. Eviran toiminta työllistää kuntia paljon ja maaseututoimistojen henkilökunta joutuu hyvin usein ensimmäisenä selvittämään ja antamaan käytännön ohjeita Eviran antamiin määräyksiin.

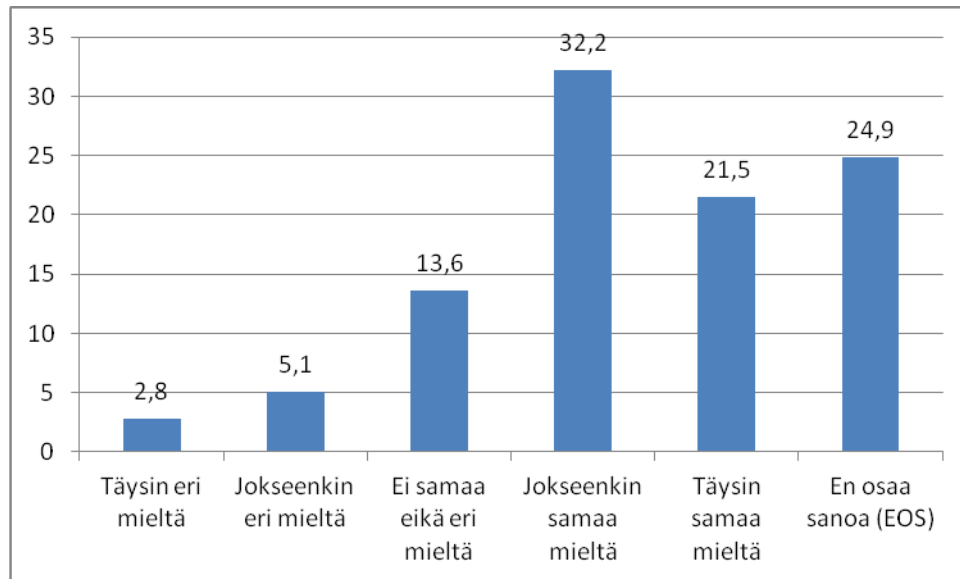

Kuvio 13. Tyytyväisyys Eviran järjestämään koulutukseen (N=177)

6.7.6 Tyytyväisyys Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tarjoamaan koulutukseen

Vastaajista 21,5 oli täysin samaa mieltä ja 32,2 % jokseenkin samaa mieltä. 5,1 % oli jokseenkin eri mieltä ja 2,8 % täysin eri mieltä (Kuvio 14). Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) on yksi tärkeimmistä palveluorganisaatioista, joiden kanssa maaseutuelinkeinoviranomaiset tekevät yhteistyötä mm. kouluttamalla viljelijöitä sukupolvenvaihdoksiin ja tilakauppoihin liittyvissä asioissa yhdessä hanketoimijoiden ja rahoituslaitosten kanssa.

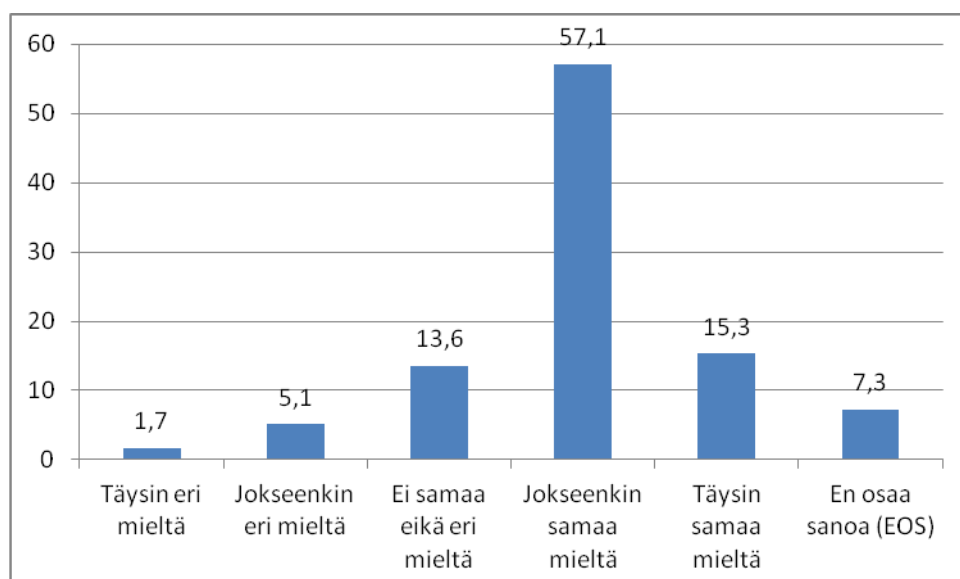
”Mela hoitaa maaseudun yrittäjien sekä apurahansaajien sosiaaliturvaa kattavasti ja tehokkaasti. Mela tarjoaa viljelijöille, kalastajille, poronhoitajille ja metsänomistajille sekä apurahansaajille monipuolista turvaa eri elämäntilanteisiin.” (Tietoa Melasta 2013.)

Kuvio 14. Tyytyväisyys Melan järjestämään koulutukseen (N=177)

6.7.7 Tyytyväisyys yhteistyötahojen tarjoamaan koulutukseen kokonaisuudessaan

Vastaajista 15,3 % oli täysin samaa mieltä ja 57,1 % jokseenkin samaa mieltä. 5,1 % oli jokseenkin eri mieltä ja 1,7 täysin eri mieltä (Kuvio 15). Vastaajat olivat kohtalaisen tyytyväisiä yhteistyötahojen järjestämään koulutukseen. Tyytyväisimpiä oltiin ELY-keskusten koulutukseen sekä Mavin ja maaseutuverkoston koulutukseen. Tyytymättömiä oltiin Eviran järjestämään koulutukseen.

Kuvio 15. Tyytyväisyys yhteistyötahojen tarjoamaan koulutukseen (N=177)

6.7.8 Toiveet koulutuksesta ja koulutuksen järjestäjästä

Vastaajat toivoivat yleisesti ottaen koulutusta ajankohtaisista asioista. Useista vastauksista kävi ilmi, että nykyiset koulutukset ovat liian pinnallisia. Koulutuksista toivottiin syvällisempiä tietyn asian koulutuksia. Koulutusten ei tarvitse välttämättä olla pitkiä, vaan muutaman tunnin tehokkaita tietoiskuja. Esimerkkinä mainittiin mm. väliaikainen kansallinen tuki, josta ei saanut etukäteen muuta tietoa, kuin mitä papereissa luki.

Erittäin monet toivoivat saavansa koulutusta ammattiohjelmista, esim. tukisovelluksesta laajemmin, jossa perehdyttäisiin sovelluksen kaikkiin ominaisuuksiin laajemmin. Tällä hetkellä tukisovelluksen ja tukioikeusrekisterin lisäksi tarvitaan kipeästi koulutusta myös kartturista. Kartturin kouluttajavastaavana pidettiin paikallisia ELY-keskuksia.

Eläintenpitäjärekisteriä pidettiin yleisesti sekavana ja vaikeakäyttöisenä ohjelmalla. Evira ei tutkimuksen mukaan järjestä riittävästi koulutusta eläintenpitäjärekisteristä. Evira tarjoaa jonkin verran koulutusta hukkakaurantorjuntaan, mutta muista aiheista koulutusta ei juuri järjestetä. Myös täydentävistä ehdoista toivottiin koulutusta, koska niiden tulkinta aiheuttaa usein ongelmia. Varsinkin Eviran roolia koulutuksen tarjonnassa kaivattiin.

Koulutusta toivottiin myös muista kuin varsinaisista maatalouden ammattiohjelmissa. Tähän sarjaan kuului arkistointi ja arkistonmuodostussuunnitelmat.

Suurempiin hallinnollisiin yksiköihin siirtymisessä nähtiin uhkana koulutustarjonnan rapautuminen. Hyvänä ei pidetä myöskään sitä, jos Mavin koulutuskeskukset eivät tavoita kaikkia maaseututoimistojen henkilöitä, vaan ainoastaan päälliköt.

Alla on kaksi tutkimusosion avoimista kysymyksistä poimittua kommenttia ylei-

sesti koulutustarjonnasta:

”Tähän saakka koulutusta ovat järjestäneet sekä MMM, Mavi, maaseutuverkosto valtakunnallisesti että ELY-keskukset paikallisesti. On ollut suhteellisen toimiva konsepti, toki enemmänkin koulutusta ja vähän syventävää koulutusta olisi myös saanut olla. Jatkoa ajatellen suurin huoli on, kun menemme suurempiin yksiköihin, säilyykö koulutustarjonta entisellään koko porukalle. Tästä on esimerkiksi saatu Mavin toimesta, kun ovat lähettelleet kutsuja koulutuksiin yhteistoiminta-alueiden johtajille, unohtaen että siellä on muitakin maaseutuviranomaisia.”

”Mavin, MMM:n ja maaseutuverkostoyksikön yhteistyönä järjestettävä koulutus. En ole täysin tyytyväinen nykyiseen malliin, jossa kuntia koulutetaan valtakunnallisesti vain joka toinen vuosi ja joissakin tilaisuuksissa ei päästä pintaa syvemmälle. Nykyinen mallihan lähtee siitä, että ELY-keskusta koulutetaan ja niiden pitäisi kouluttaa sen jälkeen kuntia. Samoissa viljelijätukihallinnon koulutuksissa käyvät myös MTK:n toimihenkilöt, ProAgrian neuvojat ja koulujen edustajat. Eli me kuntien viranomaiset, jotka vastaamme tukihakemusten käsittelystä, vastaanotosta ja joille tulee kuitenkin suurin osa kysymyksistä, jäämme tuon valtakunnallisen koulutuksen ulkopuolelle ja tiedämme uusista ohjeista vasta maakunnallisissa tai kunnallisissa koulutuksissa useiden viikkojen kuluttua. Näissä paikallisissa koulutuksissa saamme sitten tietoa usein yhdessä viljelijöiden ja avustajien kanssa.”

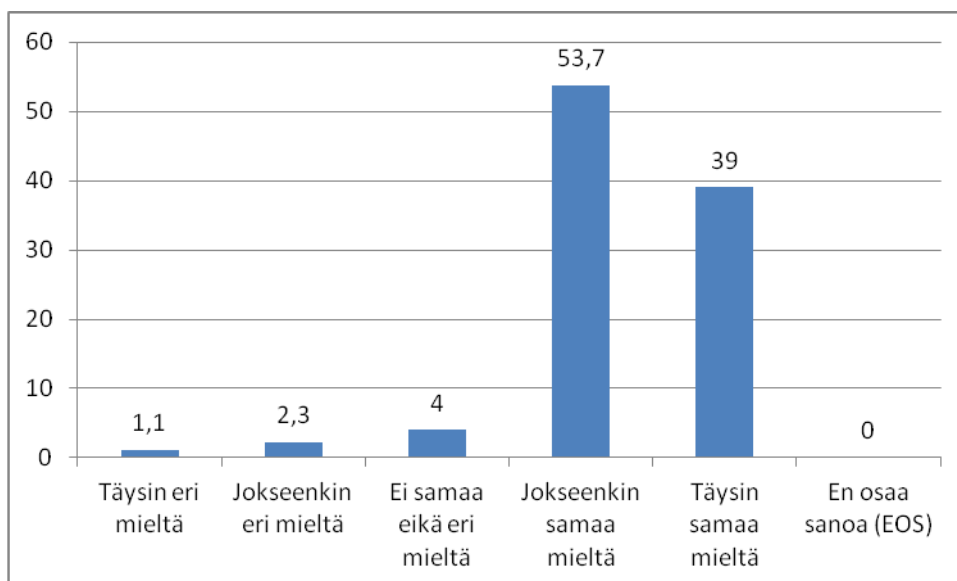
6.8 Oma osaaminen

6.8.1 Tukisovelluksen (IACS) käytön hallinta

Vastaajista 39 % kertoi hallitsevansa täysin tukisovelluksen käytön ja 53,7 % kokee lähes täysin hallitsevansa IACS:n käytön (Kuvio 16). Tukisovellus on erittäin laaja ohjelma, jonka kokonaisvaltainen käytönoosaaminen vaatii kattavan koulutuksen ja harjoittelun, jotta sen käyttö käy rutiininomaisesti.

”IACS - tietojärjestelmän (Integrated Administration Control System) tietojen perusteella hoidetaan pinta-alaperusteisten tukien maksatus viljelijöille, yhteensä noin miljardi euroa vuosittain. Pelto-lohkorekisteri on IACS-tietojärjestelmään kuuluva FLPIS-tietokanta (Finnish Land Parcel Identification System), jota käytetään hyväksi

pinta-alaperusteisten tukien valvonnassa ja tukihaussa.” (IACS-tietojärjestelmä 2013.)

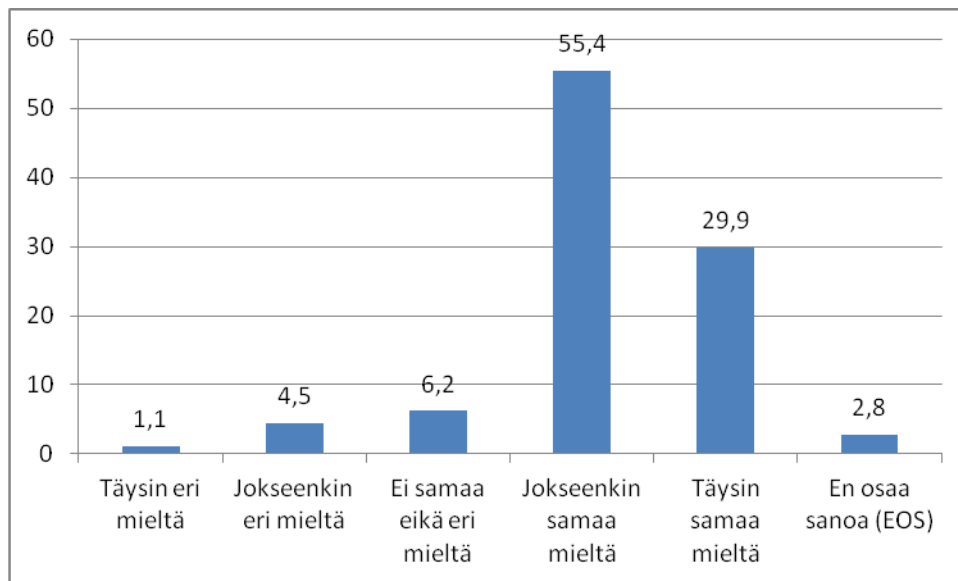
Kuvio 16. Tukisovelluksen käytön osaaminen (N=177)

6.8.2 Tukioikeusrekisterin käytön hallinta

Vastaajista 29,9 % kertoi hallitsevansa tukisovelluksen käytön täysin ja 55,4 % kokee lähes täysin hallitsevansa rekisterin käytön (Kuvio 17).

Tukioikeusrekisteri on tilatukien omistuksen ja hallinnan siirtoihin kehitetty ohjelma, jota kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset käyttävät kun viljelijät toimittavat tukioikeuden siirtoihin liittyviä lomakkeita kuntaan. Ohjelman käyttö sujuu yleensä ongelmitta ja sen oppii kohtalaisen helposti, mutta tukioikeuksien siirtoihin sisältyy myös hankalia tapauksia ja niiden tallentaminen järjestelmään voi tuottaa suuriakin ongelmia.

”Tilatukea maksetaan tilan hallinnassa olevien tilatukioikeuksien ja tukikelpoisen alan perusteella. Tasatuki on tukialueen perusteella määräytyvä tukioikeuden arvon osa. Mahdolliset lisäosat on vahvistettu tilakohtaisesti tilan aiemman tuotannon perusteella. Lisäosat korottavat tukioikeuksien arvoa, jolloin maksettava tilatuki on hehtaaria kohti korkeampi. Lisäosien sisältämä tuki siirretään tasatukeen porrastetusti vuoteen 2019 mennessä, jolloin koko tuki on tarkoitus maksaa tasatukena.” (Yleistä tilatuesta 2013.)

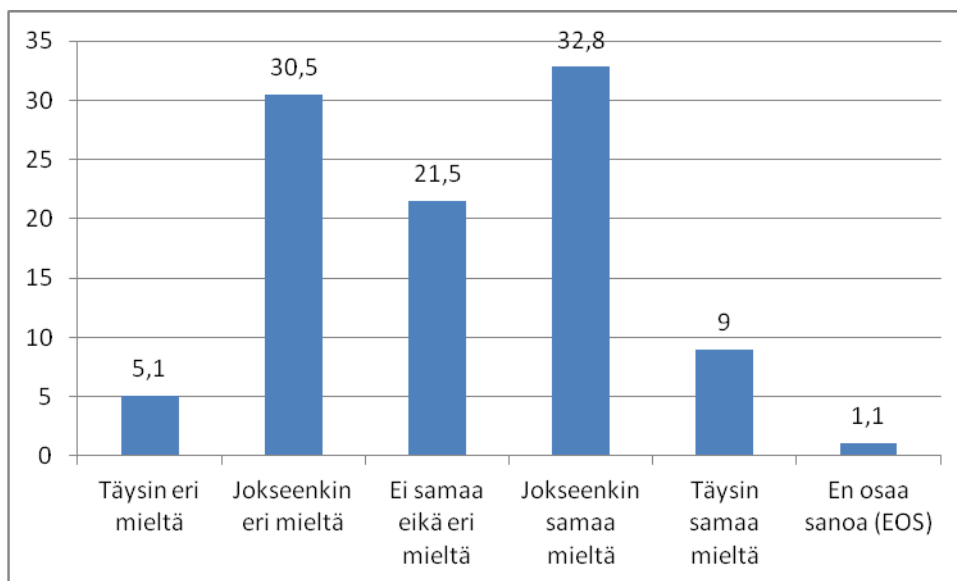

Kuvio 17. Tuki-oikeusrekisterin käytön osaaminen (N=177)

6.8.3 Eläintenpitäjärekisterin käytön hallinta

Vastaajista ainoastaan 9 % kertoi hallitsevansa rekisterin käytön moitteettomasti ja 32,8% lähes täysin. 30,5 % hallitsee rekisterin jotakuinkin ja 5,1, % ei juuri lainkaan (Kuvio 18). Evira hallinnoi mm. lammas- ja vuohirekisteriä sekä eläintenpitopaikkarekisteriä. Ohjelmia käytetään kunnassa mm. silloin jos tila ilmoittaa kuntaan mm. eläintenpidon aloittamisesta tai lopettamisesta.

Tutkimuksen mukaan eläintenpitäjärekisteriin liittyviä käytön ongelmia on runsaasti. Ongelmia lisää se, että ohjelmaa käytetään silloin tällöin. Tarvittavaa rutiinia ei pääse helposti syntymään.

Kuvio 18. Eläintenpitäjärekisterin käytön osaaminen (N=177)

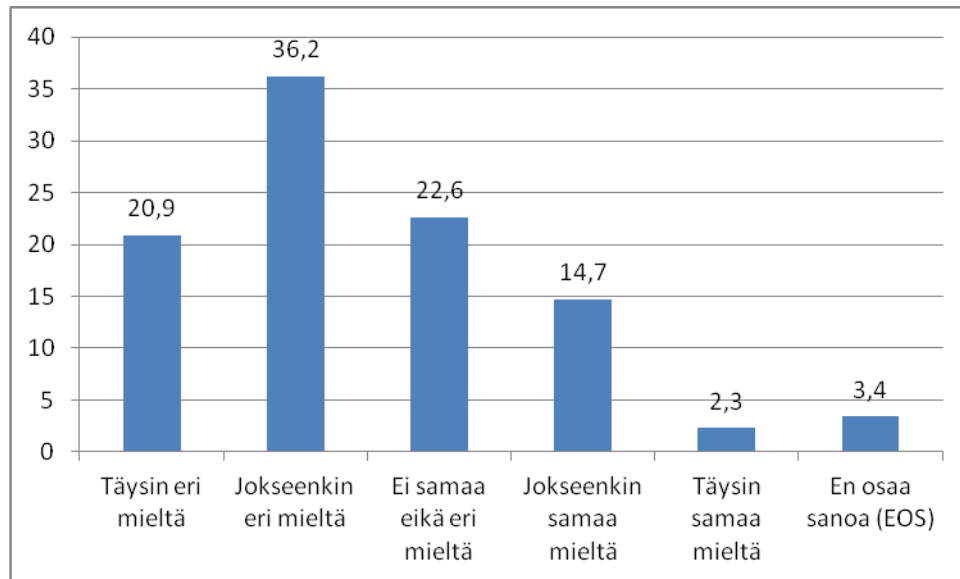
6.8.4 Karttaohjelman (kartturi) käytön hallinta

Vastaajista ainoastaan 2,3 % ilmoitti hallitsevansa kartturin käytön ja 14,7, % jotakuinkin. 36,2 % hallitsee käytön jotakuinkin ja 20,9 % ei hallitse juuri ollenkaan (Kuvio 19).

Kartturi-sovellus on tarkoitettu maataloushallinnon henkilöstön sekä viljelijöiden sähköisten karttakorjauspyyntöjen tekemiseen (Kartturi 2013).

Ohjelma on aiheuttanut merkittäviä ongelmia kunnissa. Ohjelma on hyvin laaja ja monipuolinen ja sitä kautta monimutkainen Ohjelman käyttö kunnissa on satunnaista. ELY-keskusten valvojat käyttävät ohjelmaa enemmän ja tuntevat ohjelman salat paremmin. Kunnissa kartturin käyttöön liittyvää neuvoa kysytään yleensä tämän vuoksi ensimmäiseksi lähimmästä ELY-keskuksesta.

Olen käyttänyt itse molempia karttaohjelmia; kartturiä työni puolesta ja vipu-palvelun karttaohjelmaa henkilökohtaisesti mm. keväällä tukihakemustani jättäessäni. Viljelijöiden käyttöön luodussa sähköisessä tukihaussa toimiva karttaohjelma on huomattavasti helpompi ohjelma toiminnaltaan ja käyttökelpoisuudeltaan. Versio on selkeämpi ja huomattavasti helpokäyttöisempi kuin kartturi-sovellus.

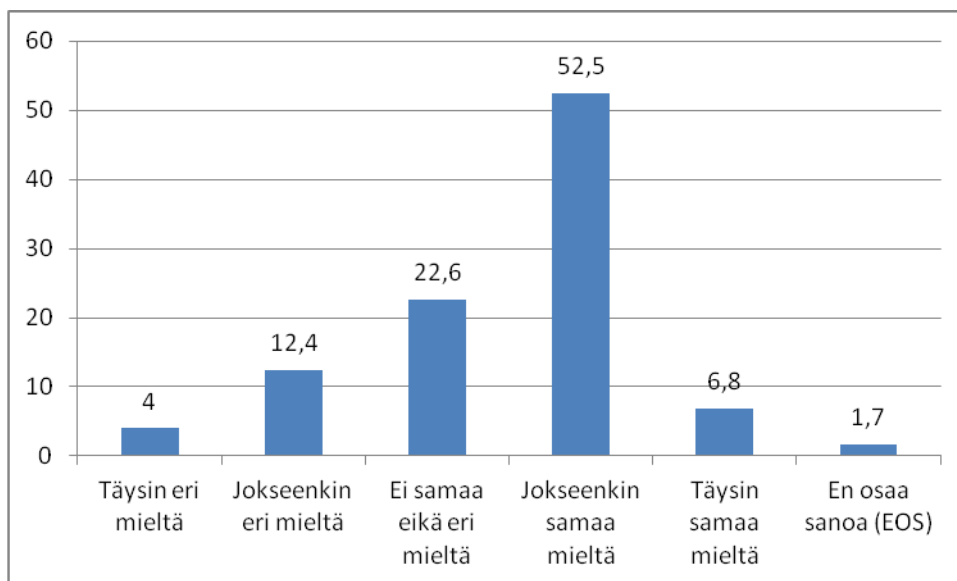

Kuvio 19. Karttaohjelman (Kartturi) käytön osaaminen (N=177)

6.8.5 Maaseutuhallintoon liittyvien juridisten asioiden hallinta

Vastaajista ainoastaan 6,8 % kertoi hallitsevansa täysin maaseutuhallintoon liittyvät laki-asiat ja 52,5 % tuntee asiat jokseenkin hyvin. 12,4 % ei tunne riittävän hyvin ja 4 % ei tunne juuri ollenkaan (Kuvio 20). Maaseutuelinkeinoviranomaisen työt nojautuvat erilaisten lakien ja asetuksen mukaan tehtäviksi. Tiedon hankinta jää hyvin usein joko työ tai omalla ajalla hankittavaksi.

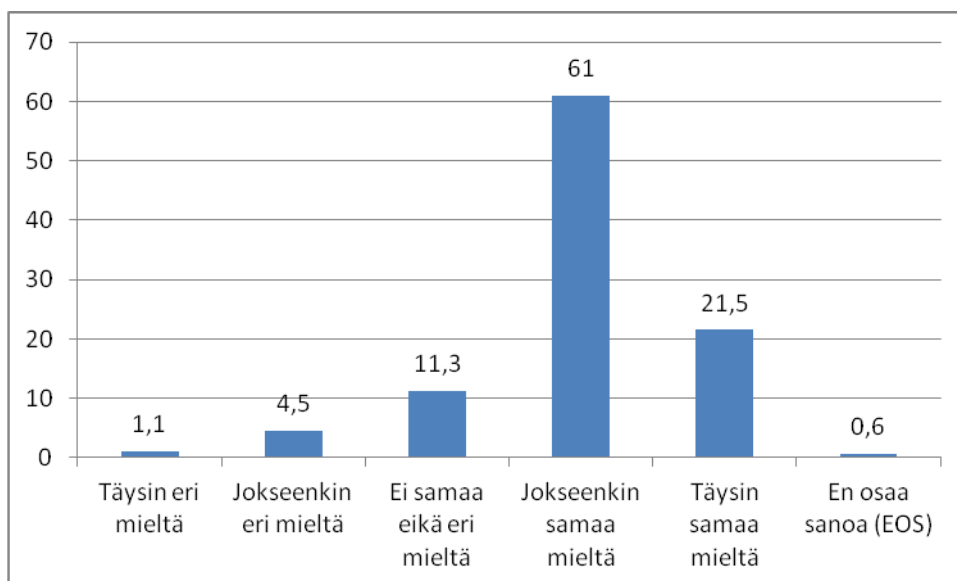
Tukipäätöksiin tulee aina liittää valitusosoitus ja tukeen kohdistuvat säädösluettelot. Säädösluettelojen avaaminen ja taustojen selvittäminen on erittäin laaja ja tietomassan tarve päätöksen takana on suuri.

Kuvio 20. Maaseutuhallintoon liittyvien juridisten asioiden hallinta (N=177)

6.8.6 Hallinnollisten ohjeiden osaaminen

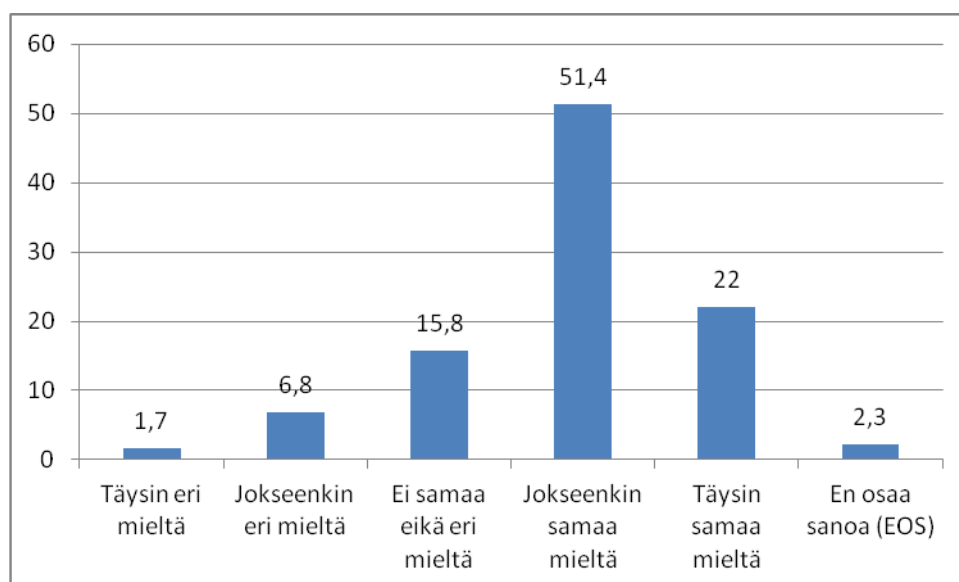
Vastaajista 21,5 % kertoi hallitsevansa viljelijätukihakemusten ja eräiden maaseutuosastolle toimitettavien tukihakemusten käsittelyn hallinnolliset ohjeet täysin ja 61 % lähes täysin. Ainoastaan 4,5 % kertoi tuntevansa ohjeet jollakin tavalla ja 1,1 % ei juuri ollenkaan (Kuvio 21). Ohjeet ovat verrattavissa maaseutuelinkeinoviranomaisen aapiseen, jota tulee noudattaa ja joka toimii lakisääteisen toiminnan ohjeena. Ohjeita päivitetään ajoittain.

Kuvio 21. Hallinnollisten ohjeiden hallinta (N=177)

6.8.7 Kuntaa ja maaseutuhallintoa koskevan tietoturvapoliitiikan osaaminen

Vastaajista 22 % kertoi hallitsevansa tietoturvapoliitikkaan liittyvät kysymykset täysin ja 51,4 % lähes täysin. Ainoastaan 6,8 % kertoi osaavansa politiikan jotenkuten ja 1,7 % ei tunne lainkaan (Kuvio 22). Kunnat laativat tietoturvapoliitiikan. Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueet ovat toimittaneet uusimman tietoturvapoliitiikkaversioon maksajavirastosopimuksen liitteenä Maviin. Maaseutuhallinnon näkökulmasta on hyvä asia, että maaseutuhallinnon uudistuksen myötä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset ovat päivittäneet mahdollisesti vanhentuneet tietoturvasuunnitelmat ajan tasalle.

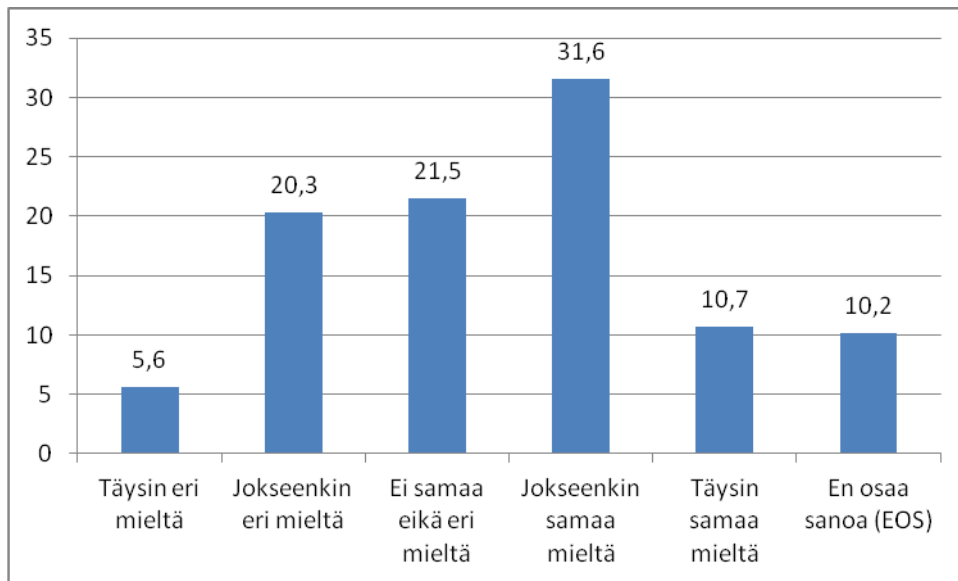

Kuvio 22. Tietoturvapoliitiikan hallinta (N=177)

6.8.8 Maataloushallintoa koskevan valmiussuunnitelman osaaminen

Vastaajista 10,7 % kertoi hallitsevansa valmiusasioihin liittyvät asiat hyvin ja 31,6 % jokseenkin hyvin. 20,3 % ei tunne valmiussuunnitelmana liittyviä asioita riittävästi ja 5,6 % ei tunne juuri ollenkaan (Kuvio 23). Maaseutuelinkeinoviranomaiset ovat yleensä vastuussa kuntansa oman vastualueensa valmiussuunnitelman laadinnasta ja päivityksestä.

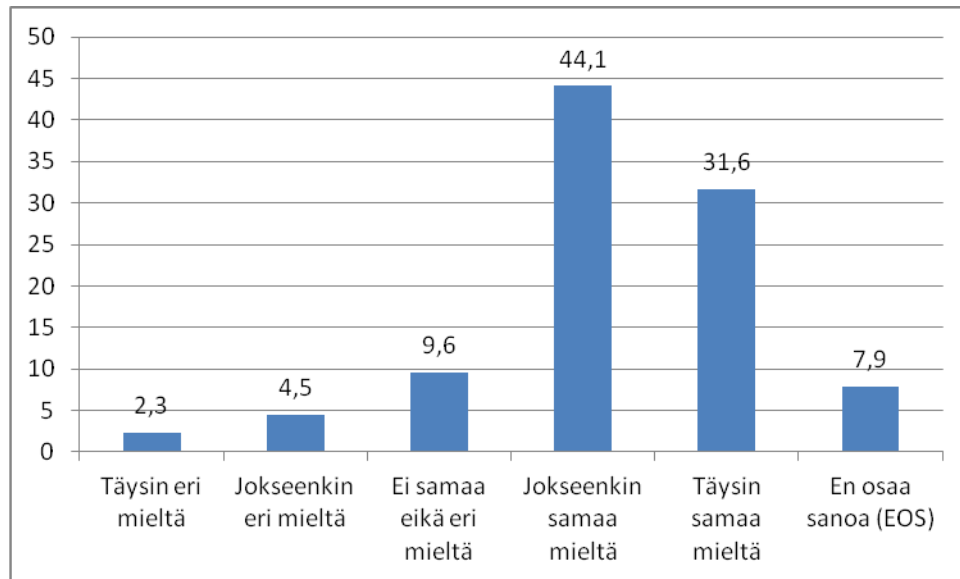
Kunta vastaa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa väestön tarvitsemien peruspalveluiden sekä muun palvelu- ja hyödyketuotannon huolehtimisesta. Kunnan on varauduttava kaikenlaisiin tilanteisiin etukäteen. Esimerkiksi voitaisiin ottaa mm. joulukuussa 2011 tapahtuneista voimakkaista myrskyistä aiheutuneet sähkökatkot, jotka osoittivat selkeästi varautumisessa olevat puutteet joidenkin kuntien varautumisessa. (Kuntien varautuminen ja valmiussuunnittelu 2013.)

Kuvio 23. Valmiussuunnitelman hallinta (N=177)

6.8.9 Satovahinkotarkastusten hallinta

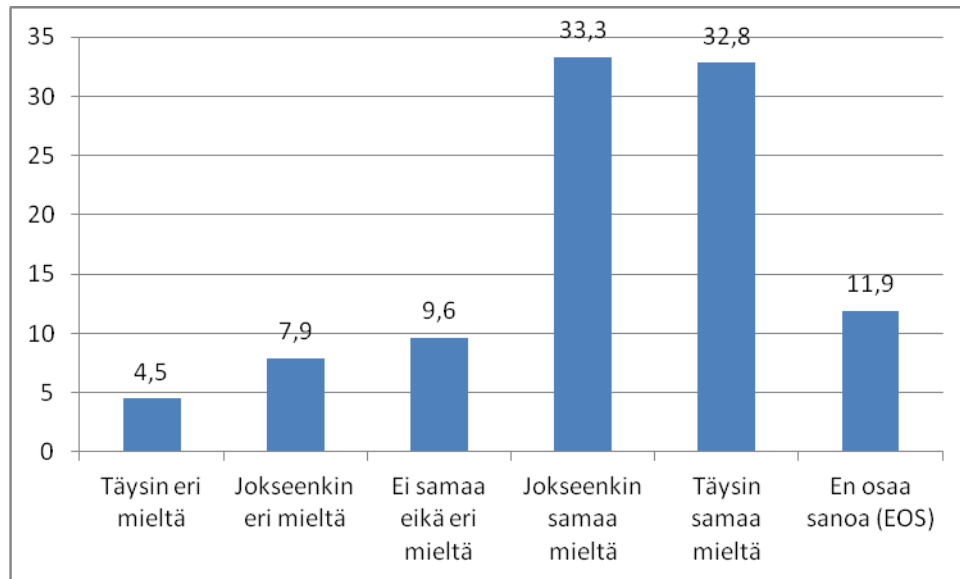
Vastaajista 31,6 % kertoi hallitsevansa asiat hyvin ja 44,1 % jokseenkin hyvin. Vastaajista 4,5 % ei tunne riittävästi ja 2,3 % ei tunne juuri ollenkaan satovahinkokorvausjärjestelmää (Kuvio 24). Satovahinkojen arvioinnin suorittaa kunnan maaseutuasioista vastaava maaseutuelinkeinoviranomainen.

Kuvio 24. Satovahinkokorvausasioiden hallinta (N=177)

6.8.10 Hukkakauratarkastusten hallinta

Vastaajista 32,8 % kertoi hallitsevansa hukkakauralain vaatimukset selkeästi ja 33,3 % jokseenkin täysin. 7,9 % ei tunne riittävästi ja 4,5 % ei tunne ollenkaan. Lähes 12 % vastaajista kertoi, että hukkauratarkastukset eivät kuulu työnkuvaan (Kuvio 25). Päävastuu hukkakauravalvonnoista kuuluu kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille. Maaseutuelinkeinoviranomaiset suorittavat valvonnan heinä-elokuussa. Lisäksi ELY-keskusten valvojat suorittavat hukkauravalvontaa peltovalvontojen yhteydessä.

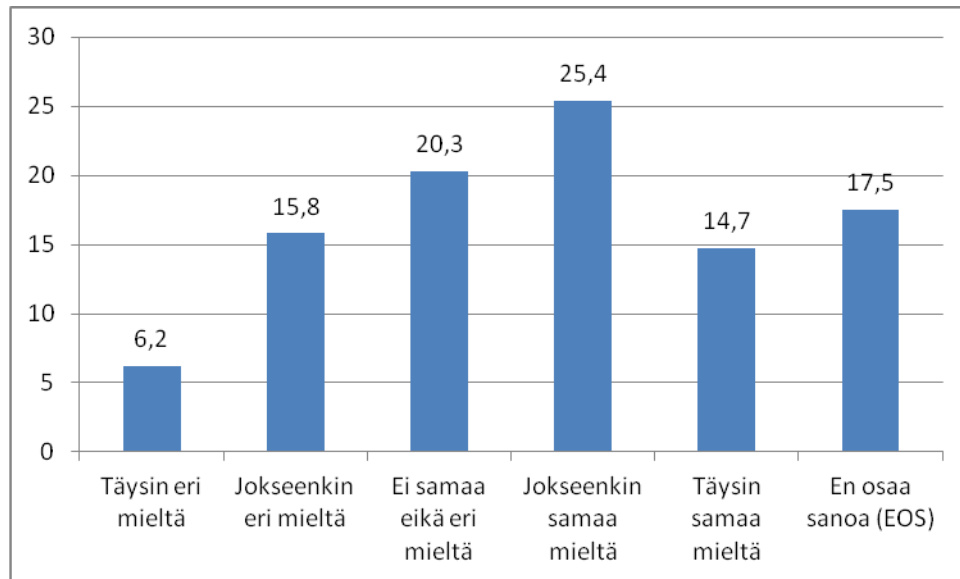

Kuvio 25. Hukkakauratarkastusten hallinta (N=177)

6.8.11 Petoeläinten aiheuttamien vahinkotarkastusten hallinta

Vastajista 14,7 % kertoi hallitsevansa täysin petoeläinvahinkoihin liittyvät asiat ja 25,4 % jokseenkin täydellisesti. 15,8 % oli jokseenkin eri mieltä ja 6,2 % ei hallitse lainkaan (Kuvio 26). Suomen suurpetoja ovat ahma, karhu, ilves ja susi. Suurpedot aiheuttavat monenlaista tuhoa. Vahinkojen arviointi on aina tapauskohtaista. Vahinkojen arvioinnit vaativat runsaasti ammattitaitoa. Viimeaikoina varsinkin susien aiheuttamat vahingot ovat lisääntyneet huomattavasti.

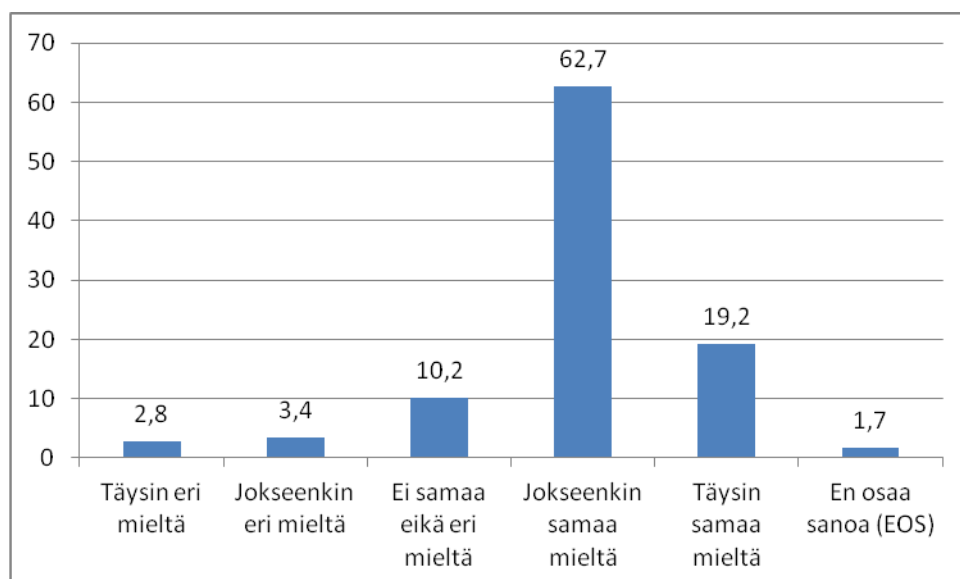
Suurpedot aiheuttavat yleisimmin eläinvahinkoja, kotieläimille, kuten esimerkiksi koirille. Myös irtaimistolle aiheutuu vahinkoja, esim. koiran tutkapannoille. Varsinkin karhut saattavat aiheuttaa vahinkoa säilörehupaaleille repimällä muovit rikki. Pedot aiheuttavat merkittäviä tuhoja myös poroille poronhoitoalueella. (Suurpetojen aiheuttamat vahingot 2013.)

Kuvio 26. Petoeläinvahinkotarkastusten hallinta (N=177)

6.8.12 Maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävien hallinta kokonaisuudessaan

Vastaajista 19,2 % kokee hallitsevansa maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät kokonaisuudessaan hyvin ja 62,7 % jokseenkin hyvin. Vain 3,4 % oli jokseenkin eri mieltä ja 2,8 % täysin eri mieltä (Kuvio 27). Vastauksista on pääteltävissä, että työt hallitaan pääasiassa hyvin, mutta vielä on varaa parantaa.

Kuvio 27. Maaseutuelinkeinoviranomaistehtävien hallinta (N=177)

6.9 Arviointeihin liittyvät koulutustarpeet

Tutkimuksessa ilmeni, että perinteisiä satovahinkoarviointipäiviä toivottiin. Koulutuspäivien aikana arvioitaisiin kouluttajan avustuksella satovahingot ennen sadonkorjuuta. Sadonkorjuun jälkeen verrattaisiin saatuja tuloksia keskenään. Satovahinkoarviointeihin liittyvää koulutusta ei yleensä järjestetä edes uusille maaseutuelinkeinoviranomaisille. Tarkastusten yhtenäistämiseksi koulutus koetaan tärkeäksi. Käytännössä on osoittautunut, että arviointituloksia on yhtä monta kuin on arvioijiakin.

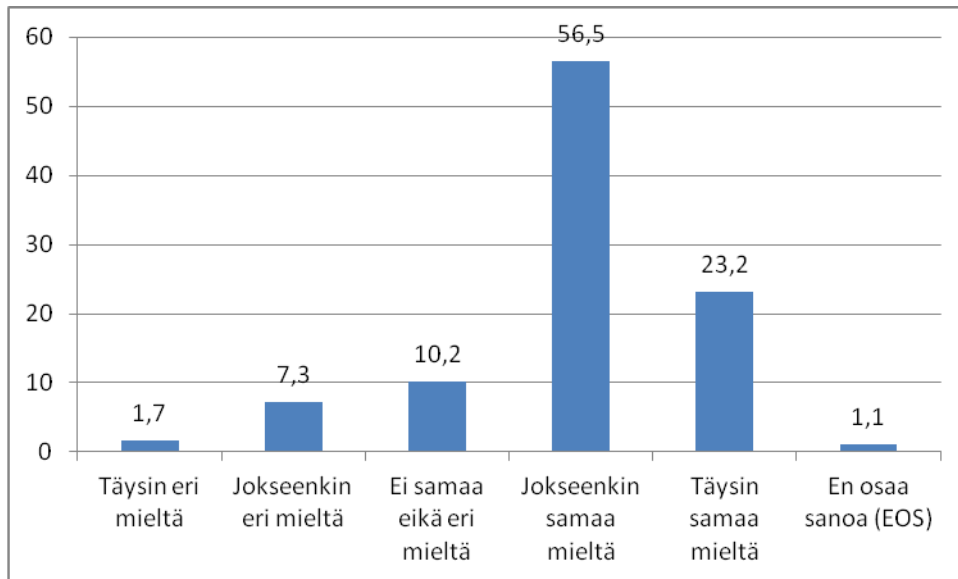
”Satovahinkotarkastuksen tekemiseen olisi hyvä saada koulutusta. missään ei ainakaan minun urallani ole sitä annettu. Kuitenkin melko vaativaa hommaa. Mikä on satovahinkoa ja mikä muuten vain esim. pellon kasvukunnosta johtuvaa”.

Petoeläintarkastuksiin liittyvää koulutusta toivottiin myös runsaasti. ”Petoeläinvahinkojen arviointi uusien säädösten pohjalta, eroa korvausperusteissa tuntuu kuntien kesken olevan, vaikka säädösten piti yhtenäistää korvaukset.”

6.9.1 Kysymykset maaseutuhallintouudistuksesta

6.9.2 Tyytyväisyys maaseutuhallintouudistuksesta tiedottamiseen

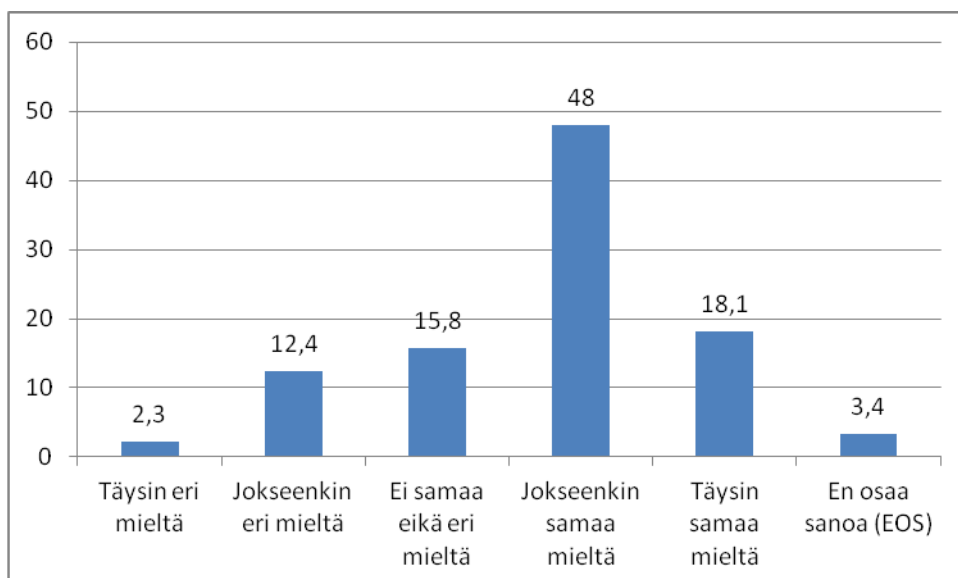
Vastaajista 23,2 % kertoi saaneensa riittävästi tietoa maaseutuhallintouudistuksesta ja 56,5 % jokseenkin riittävästi. 7,3 % ei ollut saanut riittävästi tietoa ja 1,7 % ei ollut saanut tietoa ollenkaan (Kuvio 28).

Kuvio 28. Tiedonsaanti maaseutuhallintouudistuksesta (N=177)

6.9.3 Tyytyväisyys maaseutuhallintouudistuksesta saatuun koulutukseen

Vastaajista 18,1 % oli täysin tyytyväisiä saamaansa koulutukseen ja 48 % jokseenkin tyytyväisiä. 12,4 % oli jokseenkin tyytyväisiä ja ainoastaan 2,3 % eivät olleet lainkaan tyytyväisiä (Kuvio 29).

Kuvio 29. Tyytyväisyys maaseutuhallintouudistuksesta annettuun koulutukseen (N=177)

6.10 Avoimet kysymykset maaseutuhallinnosta

6.10.1 Maaseutuhallintouudistuksesta tarvittava koulutus

Kyselyvaiheessa maaseutuhallintouudistus oli jo käynnissä. Tutkimuksen mukaan maaseutuhallintouudistuksen alussa olisi ollut hyvä järjestää kunnille nk. sparraustilaisuuksia, jossa mukana olisivat olleet myös kuntajohtajat ja päättäjät. Maksajavirastosopimuksen avaamista, yksityiskohtien läpikäyntiä käytännön kysymysten kautta toivottiin. Maaseutuhallintouudistuksen alla järjestettyä muutosvalmennusta pidettiin hyvänä koulutuksena. Yhteistoiminta-alueiden vetäjille toivottiin johtajakoulutusta. Vetäjät on valittu maaseutusihhteereiden joukosta ja varsinaista johtajakoulutusta he eivät ole saaneet.

6.10.2 Maaseutuhallintouudistuksen jälkeinen koulutusvastuu

Tutkimuksen mukaan maaseutuhallintouudistuksen jälkeisen ajan koulutusvastuuta toivotaan Maa- ja metsätalousministeriöltä, Maaseutuvirastolta ja paikallisilta ELY-keskuksilta. Alueellista kuntatason vastuunottoa toivotaan perustetuilta yhteistoiminta-alueilta (YTA). Tärkeänä pidettiin sitä, että kaikilla maaseutu-toimistojen henkilöillä olisi koulutuksiin osallistumisoikeus. Ajantasainen tieto on tärkeää kaikille yhteistoiminta-alueiden tukihallinnossa mukana oleville, ei ainoastaan johtajille. YTA-alueiden vetäjiltä toivotaan aktiivisuutta tiedon jakamisessa alaisilleen.

Valtakunnallisiin MMM:n ja Mavin järjestämiin massakoulutustapahtumiin suhtauduttiin kriittisesti, pääasiassa pitkien välimatkojen vuoksi. Pitkät koulutusmatkat aiheuttavat paljon matkustelua ja siitä aiheutuu kustannuksia. Koulutuksia toivottiin hajautettavan eri puolille Suomea, etteivät välimatkat kasvaisi liian suuriksi.

6.10.3 Maaseutuhallintouudistuksen vaikutus työprosesseihin ja läpivien- nin onnistuminen

Ennakkotunnelmat maaseutuhallinnon vaikutuksesta työprosesseihin olivat yllättävän varovaiset, lisäksi mielipiteet muutoksen seuraamuksista jakaantuivat puoleen ja toiseen. Kokemusta maaseutuhallinnon eriyttämisestä ei ollut vielä monellakaan.

Työnjohdon merkitystä pidettiin erittäin tärkeänä, jotta eriyttäminen onnistuu ja työtehtävät sujuisivat jouheasti. Eriyttämisen hyvänä puolena pidettiin sitä, että se tarjoaa erikoistumismahdollisuuden kyseiseen tehtävään. Myös varahenkilöjärjestelmää pidettiin hyvänä. Työntehokkuuden koettiin lisääntyvän kun maaseutuhallinnon sisäänajovaihe saadaan suoritettua.

Maaseutuhallintouudistuksen ennakoitaan tuovan ongelmia töiden tasauksessa. Työprosessit voivat vaikeutua, koska tehtävien eriyttäminen ei mahdollista työn tasaamista niin, että ne jakautuisivat tasaisesti eri viranhaltijoiden kesken. Useat mainitsivat myös työmatkansa kasvavan. Asiakkaiden tuntemus on ainakin aluksi heikkoa.

7 Pohdinta

7.1 Tulosten tarkastelua

Maaseutuelinkeinoviranomaisten työnantajina toimivat kunnat. Halusin tutkimukseni alussa selvittää työnantajan ja työntekijän välisen "sillan" koulutuksen mahdollistamiseksi. Koulutukseen osallistuminen ei ole välttämättä täysin maaseutuelinkeinoviranomaisen itsensä päätettävissä, vaan siihen tarvitaan yleensä esimiehen hyväksyntä.

Koulutuksista aiheutuu työnantajalle mm. matka-, päiväraha- ja mahdollisesti majoituskustannuksia. Varsinkin kaukana sijaitsevista kotimaan koulutuksista ja mahdollisista ulkomaan koulutuksista aiheutuu merkittäviä kustannuksia. Tutkimus osoitti, että keskimäärin 80 %:lle esimies antaa luvan osallistua kaikkiin maaseutuhallintoa koskeviin koulutuksiin tai muihin koulutuksiin. Prosenttiosuus on odotetun korkea, mutta kertoo myös sen, että koulutuksiin osallistuminen keskimäärin joka viidennelle ei ole itsestäänselvyys.

Varsinkin työuraansa aloittelevalla osallistuminen kaikkeen mahdolliseen työtä lähellä olevaan koulutukseen ja kurssitukseen on erittäin tärkeää. Maaseutuhallinnossa tapahtuu jatkuvasti muutoksia, eli myös pidempään tehtävissä ollut tarvitsee jatkuvaa koulutusta. Opiskeluaikana saaduilla tiedoilla ei pärjää. Tiedon tarve ja varsinkin sen päivystarve on jatkuva prosessi myös kokeneille toimijoille.

Sähköisen tukihaun lisääntyminen asettaa uusia haasteita niin viljelijöille kuin maaseutuelinkeinoviranomaisillekin. Työtehtäviä ja osaamista voidaan suunnata ja keskittää yhteistoiminta-alueissa paremmin. Työajasta kuluu entistä vähemmän aikaa tiedon tallennustehtäviin. Nykyisin myös koulutukset keskittyvät entistä enemmän sähköiseen neuvontaan. Maaseutuelinkeinoviranomaisilla on verkossa oma www-palvelu, jota kautta he saavat ajankohtaista ja ajantasaista tietoa maaseutuhallinnosta.

Tutkimuksessa tiedusteltiin myös maaseutuelinkeinoviranomaisia lähellä olevien yhteistyötahojen koulutustarjonnan määrää ja laatua. Paikallisilla ELY-keskuksilla on jo usean vuoden perinteet kuntien maaseututoimistojen henkilökunnan kouluttamisesta. Kuntien ja ELY-keskusten välille on vuosien saatossa muodostunut välitön ja toimiva yhteistyökuvio, jonka toivotaan jatkuvan myös jatkossa.

Viljelijöihin päin ELY-keskukset koetaan enemmän valvontaviranomaiseksi, niin kuin se onkin. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle valvonta ei suoranaisesti kuulu, vaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen rooli painottuu enemmän tukihallintoon, ja tilan ennalta tiedostamiin tarkastuksiin, kuten esim.

hukkakauravalvontaan tai tilan tilaamiin tarkastuksiin, kuten esim. satovahinko- tarkastuksiin ja petoeläinvahinkotarkastuksiin.

Tutkimus osoitti että vastaajat olivat tyytyväisimpiä ELY-keskusten tarjoamaan koulutukseen. Sen jälkeen tulivat MELA, Maaseutuverkosto, Mavi, MMM ja Evi- ra. ELY-keskukset ja MAVI ovat lähimmät koulutustahot, jotka myös pääasiassa ovat vastuussa kuntien maaseututoimistojen henkilöstön kouluttamisesta. He menestyivät tutkimuksessa parhaiten, mutta tutkimus osoitti myös sen, että ke- hittämisen varaa koulutuksessa, sen laadussa ja määrässä on.

Seuraavaan kategoriaan voidaan tutkimuksen mukaan laskea MMM ja Maaseu- tuverkosto ja Mela, jotka saivat vähemmän kannatusta verrattuna ELY- keskusten ja Mavin tarjoamaan koulutukseen. Vastauksissa näkyy myös se, et- tä kyseisten kouluttajien kohdalla oli runsaasti vastaajia, jotka valitsivat kohdan (EOS) en osaa sanoa, eli kyseiset koulutustahot tai niiden järjestämä koulutus on tuntemattomampaa tai se ei ole tiedossa. Mela kouluttaa maaseutuelinkei- noviranomaisia yhteistyökumppanin roolissa harvemmin. Tutkimus osoittaa Me- lan onnistuneen verrattain hyvin maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutustar- jonnassa.

Eviran tarjoamaan koulutustarjontaan oltiin selkeästi tyytymättömiä tai sen tarjoamaa koulutustarjontaa ei tunnettu. Evira sai runsaasti kritiikkiä myös avoimissa kysymyksissä. Evira työllistää runsaasti kuntien maaseutuelinkeinovi- ranomaisia ja viljelijöitä, mutta Evira järjestää vähiten tarvittavaa koulutusta. Varsinkin Eviran ylläpitämä eläintenpitäjärekisteri sai runsain mitoin palautetta ja kehittämissuhteita.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimus lähetettiin sähköpostitse helmikuussa 2011 kaikille sillä hetkellä maa- seutuelinkeinoviranomaisten tehtäviä hoitaville henkilöille. Osoitetiedot saatiin suoraan Maaseutuvirastosta. Tutkimuksen toimeksiantaja oli Maaseutuvirasto.

Vastaukset käsiteltiin nimettöminä ja ehdottoman luottamuksellisina, eikä kenenkään yksittäisen vastaajan tiedot paljastu tutkimuksesta.

Tutkimusaiheen taustalla olivat myös Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen edustajat. Sähköpostiviestin saatteessa näkyi opinnäytetyön tekijän yhteystiedot. Vastajilla oli näin ollen mahdollisuus tiedustella lisätietoja kyselystä ja kyselyn taustoista. Vastausprosentti oli hyvä. Pidän tutkimuksen antamaa tietoa luotettavana, kattavana ja tarkkana yleiskuvauksena.

7.3 Tulevaisuus ja toimenpidesuosituks

Kun lähdimme laatimaan kyselyä, niin pyrimme tekemään siitä mahdollisimman kattavan ja vastauksia antavan. Kyselyn tekemistä leimasi kuitenkin kiire ja kysely jouduttiin laskemaan liikkeelle hieman keskentekeoisena. Mielestäni mitään pahoja puutteita kyselyyn ei kuitenkaan jäänyt. Avoimia kysymyksiä halusin ottaa mukaan, vaikka minua siitä etukäteen hieman varoiteltiin. Vastajat olivat erittäin innokkaita vastaamaan avoimiin kysymyksiin ja se mielestäni kertoo jotain siitä kuinka hyvin vastaajat ottivat kyselyn vastaan. Kyselyä ei haluttu siivuttaa nopeasti vaan siihen paneuduttiin ja käytettiin aikaa.

7.4 Jatkotutkimusaiheet

Kysely osoitti sen, että maaseutuelinkeinoviranomaisten työtehtävät ovat moninaiset ja työtapoja ja kulttuureja on hyvin monia. Mielestäni maaseutuelinkeinoviranomaisten valintaan liittyvää koulutustaustaa voisi tutkia ja selvittää, että pitäisikö valintaperusteena tulevaisuudessa olla myös juridista koulutustaustaa. Maaseutuelinkeinoviranomaisen työ on kuitenkin hyvin pitkälle juridista toimistotyötä.

Agrologit tunnetaan käytännöllisyydestään. He tietävät paljon maataloudesta ja yhteiskunnallisista ilmiöistä laajemminkin. He saavat runsaasti koulutuksen

kautta käytännön tietoja ja taitoja. Osalle käytännön taitoja on kertynyt jo lapsuudesta saakka maatilalla vietettyjen lapsuus ja nuoruusvuosien aikana. Nykypäivän viljelijöistä useat esimerkiksi kotitilaansa jatkamaan jäävät viljelijät kouluttautuvat agrologeiksi.

Maaseutuhallintouudistus on vasta alkumetreillä ja tehtävien eriyttämistä opetellaan, sisään ajetaan parasta aikaa. On erittäin tärkeää saada hyvinkin pian mahdollisimman paljon tietoa kentältä, viljelijäväestöltä tietoa siitä, kuinka tyytyväisiä he ovat maaseutuhallintouudistuksen jälkeiseen aikaan. Onko palvelu parantunut? Mitä voisi tehdä toisin?

LÄHTEET

- Agrologi (AMK). 2013.
<http://www.karelia.fi/hakijalle/koulutus/nuorten-koulutus/agrologi-amk-ei-haussa>. 22.5.2013.
- Hukkakauran valvonta. 2013.
http://www.evira.fi/portal/fi/kasvit/viljely_ja_tuotanto/hukkakaura/valvonta/. 22.5.2013.
- IACS-tietojärjestelmä. 2013.
<http://wwwb.mmm.fi/tiedotteet/tiedote.asp?nro=812>. 22.5.2013.
- Joensuun seudun maaseutupalvelut. 2013.
<http://www.maakaista.fi/joensuun-seudun-maaseutupalvelut>. 22.5.2013.
- Kartturi. 2013.
http://www.mmm.fi/attachments/mavi/viljelijatuuet/hakuoppaatjaohjeet/koulutusmateriaali/5Ex4ZM70c/Kartturi_koulutus_100209.pdf. 22.5.2013.
- Kuntien varautuminen ja valmiussuunnittelu 2013.
<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/yty/turvallisuus/valmiussuunnittelu/Sivut/default.aspx>. 22.5.2013.
- Maaseutuhallinnon uudistus. 2012.
<https://mavi.fi>. 22.5.2013.
- Maaseutuhallinnon uudistus kunnissa. 2013.
<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/aek/maaseutupolitiikka/uudistus/Sivut/default.aspx>. 22.5.2013.
- Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueet ovat aloittaneet toimintansa. 2013.
<https://aitta.mavi.fi/fi/myonto/Sivut/Maaseutuhallinnon-yhteistoiminta-alueet-ovat-aloittaneet-toimintansa-2013.aspx>. 22.5.2013
- Maaseutuvirasto 2013. Maatalous ja luonnonvarat. Maaseutuviraston strategia 2013-2017.
- Ohjelmakauden 2014-2020 hallintomalli maaseutuviraston työryhmän esitys 2012.
- Ohje petovahingoista kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille
 Ohje 56417 1 (14) 26.9.2012 Dnro 1476/23/2012 Maaseutuvirasto
- Sato- ja tulvavahingot 2013. Maaseutuvirasto
<http://www.mavi.fi/fi/index/viljelijatuuet/satojatulvavahingot/satovahingot.html>. 22.5.2013.
- Suurpetojen aiheuttamat vahingot. 2013.
http://www.suurpedot.fi/www/fi/suurpedot_ja_me/vahingot/index. 22.5.2013.
- Tietoa Melasta. 2013.
<http://www.mela.fi/fi/tietoa-melasta>. 22.5.2013.

Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulu
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
Esko Saatsi
GSM 04010 45011
esko.saatsi@nurmes.fi

SAATE

26.1.2011

Kyselytutkimus

Arvoisa vastaanottaja! Olen 2. vuoden ammattikorkeakouluopiskelija Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta, maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmasta. Laadin opintoihini kuuluvaa opinnäytetyötä maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutusmahdollisuuksista ja -tarpeista. Tutkimuksen toimeksiantaja on Maaseutuvirasto.

Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa valtakunnallisesti tällä hetkellä maaseutuelinkeinoviranomaisten tehtäviä hoitavien henkilöiden koulutustarpeet ja koulutuksen saatavuus. Tutkimusaiheen taustalla ovat olleet mukana myös Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen edustajat. Vastaamalla oheiseen kyselyyn saamme arvokasta tietoa maaseutuelinkeinoviranomaisten koulutuksen kehittämiseksi tulevaisuudessa.

Tutkimuksen luottamuksellisuus

Osoitetietonne on saatu Maaseutuvirastosta. Antamanne vastaukset käsitellään nimettöminä ja ehdottoman luottamuksellisina, eikä kenenkään yksittäisen vastaajan tiedot paljastu tutkimuksesta. Mikäli haluatte tutkimuksesta lisätietoja, niin voitte soittaa yllä näkyvään puhelinnumeroon tai voitte lähettää myös sähköpostia. Vastataan mielelläni tutkimusta koskeviin kysymyksiin.

Kiitos vastauksistanne!

Esko Saatsi

Esko Saatsi
Nurmes

4. Kaakkois-Suomen ELY
5. Kainuun ELY
6. Keski-Suomin ELY
7. Lapin ELY
8. Pirkanmaan ELY
9. Pohjanmaan ELY
10. Pohjois-Karjalan ELY
11. Pohjois-Pohjanmaan ELY
12. Pohjois-Savon ELY
13. Satakunnan ELY
14. Uudenmaan ELY
15. Varsinais-Suomen ELY

Vastatkaa alla oleviin väittämiin valitsemalla mielestänne parhaiten sopiva vaihtoehto. 1 = Täysin eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Sekä samaa että eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Täysin samaa mieltä ja 6 = En osaa sanoa (EOS)

A. Koulutustarjonta

A1. Nykyisen työnantajasi tarjoamat koulutusmahdollisuudet

1. Työnantajani antaa minulle luvan käydä kaikissa tarvitsemisani maaseutuhallintoon liittyvissä koulutuksissa
2. Työnantajani antaa minulle luvan käydä muissa työtehtäviini liittyvissä koulutuksissa
3. Olen tyytyväinen työnantajani tarjoamaan koulutukseen kokonaisuudessaan.

A2. Maaseutuelinkeinoviranomaisten yhteistyötahojen tarjoama koulutus

1. Olen tyytyväinen MAVI:n järjestämiin koulutuksiin.
2. Olen tyytyväinen MMM:n järjestämiin koulutuksiin.

3. Olen tyytyväinen maaseutuverkoston järjestämiin koulutuksiin.
  4. Olen tyytyväinen alueellisen ELY-keskuksen järjestämiin koulutuksiin.
  5. Olen tyytyväinen EVIRA:n järjestämiin koulutuksiin.
  6. Olen tyytyväinen MELA:n tarjoamiin koulutuksiin.
  7. Olen tyytyväinen jonkun muun /muiden koulutuksen tarjoajien koulutuksiin.
- Koulutuksentarjoaja: _____
8. Olen tyytyväinen yhteistyötahojen järjestämään koulutukseen kokonaisuudessaan.

B1. Henkilökohtainen osaaminen

1. Hallitsen tukisovelluksen (IACS) käytön
2. Hallitsen tukioikeusrekisterin käytön
3. Hallitsen eläintenpitäjärekisterin käytön
4. Hallitsen kartturi-ohjelman käytön
5. Hallitsen maaseutuhallintoon liittyvät juridiset asiat.
6. Hallitsen viljelijätukihakemusten ja eräiden maaseutuosastolle toimitettavien tukihakemusten käsittelyn hallinnolliset ohjeet.
7. Hallitsen kuntaani ja omaa hallinnonalaani koskevan tietoturvapoliitikan
8. Hallitsen maataloushallintoa koskevan valmiussuunnitelman
9. Hallitsen satovahinkotarkastusten tekemisen
10. Hallitsen hukkakauratarkastusten tekemisen
11. Hallitsen petoeläintarkastusten tekemisen
12. Hallitsen maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät kokonaisuudessaan

C1. Maaseutuhallintouudistus

1. Olen saanut riittävästi tietoa maaseutuhallinnon järjestämisen aiheuttamasta muutoksesta.
2. Olen tyytyväinen tähän saakka maaseutuhallinnosta saamaani koulutuksen.

C2. Avoimet kysymykset:

1. Minkälaista koulutusta toivoisit saavasi maaseutuelinkeinoviranomaisen työtehtävin liittyen?
2. Minkälaista koulutusta odotat maaseutuhallinnon uudistuksesta?
3. Kuinka uskot maaseutuhallinnon koulutuksen kehittyvän tulevaisuudessa?